47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2484 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1912 ԱՊՐԻԼ 3-16

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera, Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՔԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԶԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ ԶԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحبی امتیاز اوخانس فرید
دار خانهسی باب عالی جادهسنده نومره ۵۴

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿՆ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՌԱՄՍԵՑ.
Գոլսոյ համար	80 Ղր.	45	25 Ղր.
Գաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկ աւելի ծանուցմանց համար՝ ժամանակը պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆԸ. —

Սանասարեանի Խնամակալութիւնը, քանի որ պարտականութիւն յանձն առած է իր հեռաւոր Հաստատութեանը չա՛տ ներքին հարցերուն միջամուխ ըլլալու, ստիպուած է, կամայ ակամայ, ազդուիլ եկած մութ գրութիւններէ, հրատարակուած դիտողութիւններէ, և մինչեւ իսկ վախ կայ որ գուցէ տարուած ըլլայ կողմնակի ձայներէ, և չա՛տ բնականօրէն։ Ո՞վ կրնայ երաշխաւորել որ ասկամ ան, գառնուկի գղաթով պարծածակուած, քսկական գայլ մը ներս սպրդած չէ։

Ու, անտարակոյս, ազդուած է Խնամակալութիւնը, միայն թէ — գոնէ առայժմ — փոխանակ, թելադրուած արմատական դարմանի համեմատ, դուրս թափելու ուսանողները և վարժարանը փակելու, կը խորհի՝ մեր Սենեքերիմ Արծրունի թագաւորին ճամբով, Սեբաստիա տեղափոխել Սանասարեանը՝ Հին-Հայքի մէջ վտանգուած խաղաղութիւնը՝ Վերին-Հայքի ահմաններուն մէջ երաշխաւորելու։ Ասոր կ'ըսեն "անձրեւէ փախչելու ատեն՝ կարկուտի բռնուիլ"։ Եւ գէշ օրինակ մը տրուած պիտի ըլլայ որ այսուհետեւ այդ ճամբով քալեն մեր գործերը։

Եւ որպէս զի կատային — պատմական անուններելի չեղումի մը տեղի ունենայ հարթ ճամբով, գոնէ բարեբիկ ձեւով մը, խնամակալութիւնը ինքն ալ, չա՞տ միամտաբար, "կուսակցութիւն կայ" պատրուակին վրայ կը տեղաւորէ իր յոգնած գլուխը, և "պիտի փախչիմ, կ'ըսէ, Բարձր-Հայքէ"։

— Լաւ, պէ՞տք է հաւատալ թէ "կուսակցութիւն կայ" իսկապէս։

— Այո, կուսակցութիւն կայ, կը պոռան Կարինէ եկած թղթակցութիւնները։

Մի՛ հաւատար. բոլոր վրդովներու, ամէն կանչերու և դանչիւններու մէջ կայ քօղարկուած Ս. Մանուկեան մը, որ ուսուցչական ժողովներ, ուսանողութիւն, տեղական հոգաբարձութիւնը, իրենց իրական դժգոհութիւններուն վրայ, անօգուտ գտած են կրթականին՝ անոր միամեայ պաշտօնավարութենէն ետքը։ Եւ որպէս զի հաստատութեանը մէջ անցք մը բացուի Մանուկեանի, հարկ տեղնուած է, բարեհիրաբար, ստեղծել Աբուլեան-տեսչութիւն մը և Խաչատուրեանի վաղվաղկոտ անկումը, և ատ՝ նոյն իսկ դպրոցական տարեշրջանի մէջ։

Խնամակալութիւնը մեզի իրաւունք կուտայ ըսելու թէ Աբուլեանի տեսչական պաշտօնը, տարիներ առաջ, դատապարտուած է եռապետական-տեսչութեան ատեն, յետոյ ալ, իբրև անբաւարար, Սահմանադրութեան ատեն։

Ինչպէս կ'ըլլայ ուրեմն որ, դժգոհ թեան դրական փորձերէ ու կրկնակդատապարտութիւններէ ետքը, կը կոչուի ան, երրորդ անգամ, տեսչութեան։ Կատակերգութիւն չէ՞ ասպարդապէս, և Ս. Մանուկեանի մը համար է որ կը փչրուի ամէն իրաւունք, ոտնակոխ կ'ըլլան ամէն իրաւասութիւններ, ուսուցչական և հոգաբարձութեան ժողովներու որոշումները առ ոչինչ կը գրուին և կը խորհուի բարոյական քանդումներու վերեւ՝ կանգնեցնել անօգուտ ճանչցուած ուսուցիչ մը և արդէն գատապարտուած տեսչութիւն մը։

Խնամակալութեան քով, իբրեւ գարման խախտուած կարգերու, մէկ անձի համար այդքան դիւրահաճութիւն ակներեւ ըլլալէ ետքը, հարկաւորաբար մէջտեղ պիտի գային շահասիրական կարծիքներ, թելադրութիւններ, որոնք, առանց պէտք ունենալու սպառել մինչեւ որ խնամակալութիւնը իր ճամբաները հարթէ մինչեւ Սինեքերիմի ոտանը, թելադիր պիտի ըլլային այժմէն իսկ տապարը տալ Բարձրհայքի մեծ Հաստատութեանը։

Ու ատիկա դարմանը պիտի ըլլար խնամակալութեան կողմէ։

Ուզենք չուզենք՝ այսօր մէջտեղը ակներեւօրէն կը մնայ որ Մանուկեան մը. քմահաճօրէն, ի կշիռ կը դրուի ահագին Հաստատութեան մը, Աբուլեանի արդէն կրկնապէս դատապարտուած տեսչութիւն մը առաջ կը քշուի սպառնալիքով, եւ ան ինչ որ տեղի չունենար նոյն իսկ թաղային վարժարանի մէջ, գործ կը դրուի Սանասարեանի համար։

Խնամակալութիւնը թող ուղէ միմիայն վարժարանին բարիքը, արդարապէս, օրինական ուղղութիւնով, քիչ մըն ալ հեռուէն դէպի առաջ նայելով, մէկ օրէն միւսը պիտի ըմբռնէ որ ոչ պէտք կայ հին ու նոր Հայքի սահմաններուն հետաքրքրութեանը և ո՛չ ալ թողուլ որ Մանուկեան մը, Աբուլեանի տեսչութիւնովը, արժէ վարժարանական հոգաբարձութիւն մը, դպրոցական ուսանողութիւն մը եւ ամբողջ Հաստատութիւն մը։

Ազգը բարեբար մը կ'ունենայ, հարիւր հազարի մօտ ոսկիներու կապակ մը կը թողու՝ իր սիրելի Հաստատութիւնը օգտակար ընելու իր Ազգին ուսանողութեանը, իսկ խնամակալութիւն մը, առանց պէտք ունենալու թէ ի՞նչպէս դրամ պիտի հայթայթուի Հաստատութեանը, իր ստեղծած վարչական թերութեանը երեսէն, անճրկած կը մնայ։ Ու երբ նեղը կ'իյնայիր իսկ յարուցած գժուարութեանցը առջեւ "կուսակցութիւն կայ" սարսափէ մը դուներուած, աչքերը հեռուն կը դարձնէ՝ Սանասարեանի համար ապաստան մը գտնելու։ Գիշերհաւուկին պատութիւնն է ան. բոյնէն փախուստը՝ իրեն համար փրկութիւն մը չէ։ իր մէջ թող նայի, և հիանդութեան դարմանը այն տեղ գործ դնէ։

Ա՛ՀԵՐԿՈՒ։

ՀՐԱՆԴ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻՆՉ ԱՐԴԷՆ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Ներկայ իրաւակարգերու տակ, իւրաքանչիւր ասպարէզի և գործի մէջ՝ ժարդիկ կանգնած են իրարու դէմ յանդիման և հակընդդէմ շահերով։ Բայց ընդհանուր առումով երկու դասակարգեր կան, — շահագործողներ և շահագործուողներ — որոնցմէ առաջինը չափազանց փոքր թիւ մը կը կազմէ, մինչդեռ վերջինը բիւրաւորներու անհամար լեգէոն մըն է։ Այն երկու անհաւասար հատուածներու շերտաւորումը սկսած է չափազանց կանխէն, և մարդկային ամբողջ պատմութիւնը գրեթէ միշտ լուռ՝ սակայն ցայտուն կերպով ի յայտ կը բերէ այս իրողութիւնը։

Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութենէն ետքն էր սակայն որ՝ ազատական-պուրժուական կառավարութիւնը տակաւ ժիլչը հանդիսացաւ այդ հատուածներուն ինքնագիտակցութեան և ինքնամիտման։ Մինչեւ այն ատենները անասունի պէս ոտնահարուող ու քամահրուող Աշխատաւորութիւնը շարժեց իր գլուխը և վեր բարձրանալ ուզեց վերջապէս։ Ու այդ աշխատաւորներու, անիրաւուածներու մէջ կազմակերպական ոգին լոյսը իր յայտնագործութիւնը ընել սկսած էր։

Այնուհետեւ պատմութիւնը հանդիսատես եղաւ յաճախ արիւնոտ և բուռն կռիւներու, յաճախ մեղմ և խաղաղ պայքարներու, յաճախ ալ արատաբերդային մաքառումներու։

Վերջին ամսուան անգլիական Սեւ Գործադուլը խաղաղ բայց կազմակերպուած պայքարներու Մեծագոյնն մըն է։

Ասոնք՝ գործաւորական, բանուորական պայքարներ են. սակայն և այնպէս եւրոպական կամ անդրատլանտեան երկիրներու մէջ մենք կը հանդիպինք ամէն ասպարէզի մարդկանց՝ որոնք նոյնպէս ունին իրենց ուրոյն կազմակերպութիւնները և ուրոյն կուլիները։ Այսպէս կան՝ ուսուցիչներու, փաստաբաններու, խմբագիրներու կազմակերպուած միութիւններ, որոնք անմիջականօրէն կը կատարեն իրենց դասակարգային շահերու պահպանութիւնն ու պաշտպանութիւնը։

Թուրքիոյ մէջ ապրողներս մենք ալ պէտք ունինք կազմակերպուելու՝ ուսուցիչ, փաստաբան, խմբագիր եւն.։ Անպայմա՛ն։

Այդ, այլի առաջ բերելով այն դժընդակ և անասնելի պայմանները որոնց տարապայման ծանրութեան տակ կը հեւծին հայ ուսուցիչները, լրջօրէն նկատի առնելով մանաւանդ այն պարագան՝ որ մեր մէջ կրթական գործի վերին ղեկավարութիւնը բոլորովին ապիկար ձեռքերու մէջ է տեղաւորուած երկար տարիներէ ի վեր, կը մնայ հայ ուսուցչութեան կազմակերպուելու վարդագոյն ճամբան ընտրել, որուն միջոցով միայն անկա պիտի կարենայ իր դասակարգային շահերն ու իրաւունքները պաշտպանել և յարգել տալ։ Ակէ երկու տարի առաջ ձեռնարկուեցաւ թէեւ այսօրինակ գործի մը, սակայն անիկա վիժեցաւ դժբախտաբար։ Գիտակից և ողջամիտ տարրերուն կը մնայ կրկնել այդ փորձը՝ մինչ արդէն կը ժամանեն արձակուրդի ամիսները։

Հ. ԳՆԴՈՒՆԻ

ԻԹԹԻՀԱՏԻ ՔԱՂԱՔ. "ՊԻԼԱՆ20"Ն

ՀԱՆՐ. ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՆ ՃՕՒԸ

Հանր. Շինութեանց նախարար Ճաւիտ պէյ Սեվանիկ գտնուած տուն քաղաքական ճառ մը խօսած էր, 3000 հոգիի ներկայութեան։ Ա.ս ճառը տեւած էր երկուքուկէս ժամ։ Իր չտեսկանութեանը պատճառաւ կը հրատարակենք անոր գլխաւոր մասերը, որովհետեւ անոնցմով կը պարզուի տիրող կուսակցութեան քաղաքական «պիլանչօն.»։

«Իշխանութեան գլուխ անցնելէն ի վեր Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէն, բաղմաթիւ յարձակումներու և զրպարտութեանց ասարկայ դարձաւ։ Ամբաստանուեցաւ թէ երկիրը կործանման կ'առաջնորդէ, թէ վերջին օրէնդրական շրջանին մէջ, ժխտական և անպտուղ գործ մը կատարած է։ Դեռ ինչ՞ը չտրուի Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէին դէմ։ Որքա՜ն սոսկալի ոճիրներ չլեռարարուեցաւ անոր։ Այն պահուն ուր Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէն իշխանութեան գլուխ անցաւ, անկարգութիւն և քաջայուսութիւն ներքինգործերուն մէջ։ վարչութեանց մէջ քաոսային սոսկալի վիճակ մը։ Դուրսը՝ անյագ թշնամիներ անյաղթելն հակած էին Մակեդոնիոյ վրայ, կայսրութեան ծաղիկը, ստոյգ նկատելով դրաւում մը այդ հիանալի նահանգին վրայ։ Կրետացիները բացէ ի բաց կը պահանջէին իրենց միացումը Յունաստանի։ Անկից ի վեր, Ալպանիոյ և Եմէնի մէջ, այդ հեռաւոր նահանգներուն մէջ ուր ուղեցինք ներմուծել սահմանադրական սկզբունքները և ջնջել աւատականութիւնը, քաղխեցանք քիւրտերու ըմբոստութեան, զոր 33 տարիներ համիտական բէժիմը սրվերցուցած էր անկախութեան և առանձնաշնորհումներու։ Վերջապէս հակառակ ամէն իրաւունքի և արդարութեան ինքզինքը քաղաքակիրթ յաշխարհ ապ մը յարձակեցաւ կայսրութեան մէկ հեռաւոր կէտին վրայ, որ մենէ բաժնուած է ընդարձակ ծովերով։ Համբերատարութեա՛ն, յարատեւութեա՛մբ, և արիութեամբ Քոմիտէն յաղթեց բոլոր այն արգելքներուն, զոր ուրիշ քաղաքական կուսակցութիւն մը անպարտելի պիտի զանէր։ Քոմիտէն փրկեց Մակեդոնիան օտարներու ձեռքէն, և հիմա այդ նահանգն է որ կը կազմէ սահմանադրականութեան միջարերդը։ Հակառակ իրենց հանած աղմուկին՝ կրետացիները երբեք չի պիտի սեսնեն այն օրը, ուր կրնան պիտի միանայ Յունաստանի։ Ալպանիոյ և Եմէնի ապստամբութիւնները զսպուեցան և խաղաղ, որ մեր վրայ յարձակեցաւ վտանգաւոր, ապացոյցիւք թէ՝ զինուորներէն և թնդանօթներէն վեր, անագին զրահաւորներէն վեր, սրտի քաջութեան և ապրելու անպարտելի փափաքը կայ։ Պայքարելով հանդերձ այնքան թշնամիներու դէմ որոնք վճռած էին մեր կայսրութեան կորուստը, Միութեան և Յառաջդիմութեան քսմիդէն պայքարեցաւ ամէն օր վարչական ուսանդամութեան աշխատեցաւ բարեկորոգել պետութեան զանազան ճիւղերը, բարեւուել երկրին տնտեսական, առեւտրական, ժամուորական և նիթական կացութիւնը։ Մ. Ց. Քոմիտէին ճիւղերը կիզրոնացած են պետութեան կենտրոնական վերակազմութեան, բանակին, ծովային նախարարութեան և հանրային շինութեանց վրայ։ Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէն իշխանութեան գլուխ անցաւ՝ պիտանէի ոչ մէկ հեւաք դաւաւ Նոր բէժիմին առաջին տարիէն սկսեալ, քաղաքակիրթ երկիրներու օրինակին համեմատ, մեր ասորին մերձաւոր պիտանէն հաստատուած էր։ 25 միլիոն հասոյթ և 30 միլիոն ծախք կը նախատեսէր։ Ապրիլ Հաւիսի տիրապետութեան օրով՝ հասոյթները չէին անցած երբեք 20 միլիոնը և բացերը կը կուտակուէին ամէն տարի, հետզհետէ աւելի անպարեն։ Ինչ հրաշքով Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէն կ'աւելցնէ 5 միլիոնի հասոյթները, զանոնք անմիջապէս հասնելով 20էն 25 միլիոնի։ Մէթոտով և կարգապահութեամբ։ Անկից ի վեր հասոյթները մեր յուսացուած կերպով աւելցան, այնպէս որ, Ճաւիտ պէյի հոմոզումով, վերջին պիտանէն 31ակէս միլիոնի հասոյթ պիտի տայ։ Այսպէս ուրեմն, չորս տարիէն նուազ ժամանակամիջոցի մը մէջ, հասոյթները կ'աւելնան իրենց մէկ երրորդին չափով, չնորհիւ իժամուն վարչութեան մը և տուրքերու կանոնաւոր դանձումի մը։ Մաքսատան հասոյթները երեք միլիոնէն բարձրացած են հինգ միլիոնի, տասանորդի տուրքը հասած է վեցէն եօթուկէս միլիոնի և աղնամի տուրքը, նակառակ պաճարախտին, 5էն 7 միլիոնի հասած է։ Այս թուանշաններէն կը հետեւի թէ միայն երկրին յառաջդիմութիւնը և տուրքերու լաւագոյն դանձումը կրնան բացատրել կայսրութեան հասոյթներու յարաբերական աճումը։ Հասոյթներուն հետ զուգահեռաբար՝ ծախքերը եւս կ'աճին, որովհետեւ անհրաժեշտութիւն կայ բարենորոգելու ամբողջ երկիրը, փճացած, քայքայուած 33 տարիներու թմբիրով ու բանականութեամբ։ Ամէն բան պէտք էր վերաշարել, դպրոցներ, ճամբաներ, երկաթուղիներ, նաւահանգիստներ չինել։ Երկրագործութիւնը ողբալի վիճակի մէջ էր, սպառնալիքի տակ ըլլալով՝ երկիրը պէտք ունէր բանակի մը, որ իրեն բաժին ինկած գործին բարձրութեան վրայ գտնուէր։ Հարկ եղաւ որ նոր բէժիմը քիչ մը լայն մտածէր ծախքերու մասին և գտնուի՝ 30էն 35 միլիոնի հանէր։ Բայց այս նախատեսուած ծրագիրներուն ասանելորդ մասը միայն կրցինք ի գլուխ հանել։ Պատերազմական նախարարութեան պիտանէն վերջին մը միլիոնի բարձրացած է, իրաւ է, բայց ո՞վ չի գիտէր թէ որքան թշնամիներ վարանած են յարձակիլ նոր բէժիմին վրայ, որովհետեւ օսմանեան բանակը զօրաւոր է։ Երկրագործութեան պիտանէն 200էն 400000 օսմ. ոսկի բարձրացաւ, բայց ո՞վ կրնայ մեղադրել սաոր համար նոր բէժիմը։ Ապուլ-Համիտ ծովային զօրութեան համար կէս միլիոն ոսկի կը ծախսէր, նոր բէժիմը կը ծախսէ 1 և 1 ու կէս միլիոն, սխա՞լ մըն է այս։ Սխա՞լ մըն է նոյնպէս հանրային շինութեանց և կրթական նախարարութեանց կարևոր վարկեր քուէարկելը։ Մամլերու այս յաւելումը անհրաժեշտ դարձած էր երկրին նոր կացութեան հետեւանքով։ Նոր բէժիմը ջնաց կարելի եղած չափով զոցել ծախքերը։ Մինչեւ հիմա կատարելապէս չէ հասած իր նպատակին, բայց պիտանէին հաւասարակշռութիւնը երաշ մըն է որ մօտ ժամանակէն իրականութիւն մը պիտի դառնայ։ Պիտանէն հաւասարակշռելու համար, վերջին չորս տարիները, կառավարութիւնը կնքեց 7 և 11 միլիոնի երկու փոքր փոխառութիւններ, որոնք արտադրած են 16 միլիոնի գուտ գումար մը, որուն 5 միլիոնը յատկացուեցաւ յետնեալ պարտքերու հատուցման։ Եթէ մնացեալ 11 միլիոնին վրայ աւելցուի նաև 4 միլիոնի այն փոքր փոխառութիւնը որ կնքուեցաւ Քեամիլ փաշայի կողմէ, հավիտական բէժիմին վերջին տարին, և այդ ընդհանուր գումարէն հանուի Հանրային Պարտուց Վարչութեան կողմէ վճարուած 3 միլիոնը, կը հետեւի թէ չորս տարիներու բացերը հատուցուած են 12 միլիոնի ամբողջական գումարով մը։ Այս գումարը, ինչպէս կը տեսնուի, յարաբերաբար փոքր է, եթէ բաղդատուի իրագործուած յառաջդիմութեանց հետ։ Անոնք որ կ'ըսեն թէ այդ բացերը երկիրը դէպի անդունդ կ'առաջնորդեն, պարտին գիտնալ թէ մեր երկիրը իր զեռ կոյս հողին մէջ կը պարունակէ հարստութիւններ, որոնք վերջապէս պիտի փակեն օր մը բացերը և լայնօրէն պիտի հակակշռեն պիտանէն։ Միայն թէ պէտք է սպասել։

Վերջին չորս տարիներու մէջ՝ Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէին ջանքերուն շնորհիւ՝ 5էն6 հազար քիլոմէթր ճամբայ չինուեցաւ, առանց հաշուելու որոշ թիւով երկաթուղիներու չինութիւնը։ Միւնոյն երեւոյթը կը դիտուի բոլոր նախարարութեանց մէջ ևս։ Ամէն տեղ օսմ. կայսրութիւնը պիտի ջանայ մուցնել յառաջդիմութիւն և այս՝ շնորհիւ Միութեան և Յառաջդիմութեան Քոմիտէի առօրեայ ջանքերուն։

Հակառակ իր թշնամիներուն, նոր բէժիմը անվհատ պիտի շարունակէ իր գեղեցիկ այլ դժուարին գործը և յոյս ունի որ, յառաջիկայ օրէնդրական շրջանին մէջ, օգնութեամբ Աստուծոյ, իր ձեռնարկած գործը աւելի գեղեցիկ և աւելի բեղմնաւոր պիտի ըլլայ։»

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

ՍՊԲԱՑ ԲԻՒՐԱՑ

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ

(ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՎԷՊ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Թ.

"ԹԱՆ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑԸ

— Այդ վարժարանը պիտի հիմնենք, ինչպէս ըսի, բայց ո՛չ հոս Աղեքսանդրիոյ մէջ, իրաւ է, ստուար թիւով դաղթականութիւն մը կայ այս պահուս, բայց հարիւրին իննսունը խեղճ է, նպաստի կարօտ, մնացեալ մէկ քանի ինսանիքները, որոնք քիչ թէ չատ բարեկեցիկ կը կարծուին, դիտէ՞ք, ո՛ւր կը դրկեն իրենց զաւակները։

— Ո՞ւր, հարցուց Քանասարեան ընդմիջելով.

— Օտարներուն վարժարանները, պատասխանեց Արծուիբունեան, անխիղճնե՛րը, օտարամոլնե՛րը, մէ՛կ «միլլիա» ամսական չեն վճարեր ազգային վարժարանին; բայց ամիսը միայն մէկ ոսկի թոչակ կը վճարեն ո՛ւ եւ է օտար վարժարանի մը, գիրքերու տետրակներու և ուրիշ դպրոցական պիտոյքներու ծախքերը դուրս։

— Իրաւունք ունիս, սիրելի՛ս, հաստատեց քանասարեան, Աղեքսանդրիոյ մեր ազգայինները, քիչիկ թէ դաղթական, կորսուա՛ծ են, կորսուա՛ծ, մանաւանդ ջոկ դասակարգը. ազգութիւն, կրօն, լեզու, պատմութիւն, այս ամէնը կ'ուրանան և առանց ամչնալու, իրենց զաւակները բարոյապէս կը սպաննեն։

— Բանի որ այդպէս է, շարունակեց Արծուիբունեան, մենք հոս գործ մը չունինք, Գահիրէ՛ պիտի ջանամ հիմնել այդ վարժարանը։

— Սքանչելի՛ յղացում, բացագանչեց Քանասարեան։

— Հո՞ն պէտք է աշխատինք առաջ բերել ազգային յեղաշրջում մը, շարունակեց Արծուիբունեան.

— Բայց ինչպէ՞ս, դարձեալ հարցուց Քանասարեան մտահոգ դէմքով մը, ահագին դրամագլո՞ւխ մը պէտք է, չէ՞։

— Անտարակոյս, յարեց Արծուիբունեան, յիմարութիւն է ճամբայ ելլել, առանց կանխաւ ապահովելու այդ էական պայմանը, ի՞նչ է ըսեր Պօնաբարթ, չէ՞ք յիշեր, դրամը չէ՞ պատերազմին ցիղը։

— Շա՛տ աղէկ, սիրելի՛ս, հարցուց Քանասարեան, գտած էք այդ դրամագլուխը։

— Ո՛չ տակաւին, պատասխանեց Արծուիբունեան արհամարհոտ շեշտով մը, բայց պիտի գտնենք, վստահ եղի՛ր, բարեհա՛մ, միայն, բան մը պիտի խնդրեմ քեզմէ։

— Կ'աղաչե՛մ, հրամայէ՛ միայն, ընդմիջեց Քանասարեան, և ես բոլոր անձամբս պատրաստ եմ ծառայելու։

— Կը յիշե՞ս ի՞նչ ըսի քիչ առաջ, շարունակեց Արծուիբունեան, չըսի՞ թէ այս գործին յաջողութեան համար անհրաժեշտ է զաղտնապահութիւնը։

— Այո՛։։

— Դարձեալ նոյնը կը կրկնեմ, սիրելի՛ս, շարունակեց Արծուիբունեան, մեր բոլորտիքը թշնամիներ, նախանձորդներ, յիմար հակառակորդներ չեն պակիր։ գիտեմ։

— Գիտե՛մ, գիտե՛մ, հաստատեց Քանասարեան,

— Ուրեմն, յարեց Արծուիբունեան, անհրաժե՛շտ է զաղտնապահութիւնը, և յետոյ, այսպիսի ձեռնարկ մը, Եգիպտահայոց մէջ թերեւս առաջինը, մեծ զգուշութիւն կը պահանջէ.

— Պատրաստ եմ, ընդմիջեց Քանասարեան։

— Լա՛ւ ուրեմն, շեշտեց Արծուիբունեան, պէտք է վա՛ղը Դահիրէ մեկնիս, և ներկայանաս լորտ Քրոմէրի։

— Ի՞նչպէս, աւարկեց Քանասարեան, պարզ դաղթական մըն եմ, անծանօթ մը։

— Անծանօթ մը չպիտի ըլլաս, պիտի յանձնարարուիս կարեւոր անձնաւորութեան մը կողմէն։

— Որմէ՞, հարցուց Քանասարեան.

— Տոքթօր Բօղոէյլի ու տեղիս անգլիական ընդհանուր հիւպատոսին կողմէն, պատասխանեց Արծուիբունեան։

— Ե՞րբ պիտի առնուի այդ յանձնարարագիրը, հարցուց Քանասարեան յուսաս դէմքով մը։

— Առնուա՛ծ է արդէն, պատասխանեց Արծուիբունեան ժպտելով։

Եւ Կուշտի դրպանէն հանեց թղթածրար մը, որուն մէջ խնամով դրուած էր Լորտ Քրոմէրին ուղղուած հիւպատոսական յանձնարարագիրը, առքթոր Բօղոէյլի նամակին հետ։

Քանասարեան, ինչպէս ըսինք, Բօղէրթ Գոլէնէն էր, վարժ անգլիագէտ մը, կարդաց նամակները, և գոհունակ դէմքով մը, դառնալով իր ընկերոջ,

— Գա՛լօ, բացագանչեց, հիմա կը հաւատամ թէ հրաշքներ պիտի կրնան գործել փարաւոններու երկրին մէջ։

Արծուիբունեան քմծիծաղով մը միայն պատասխանեց Քանասարեանի փաղաքշանքներուն։ Աղեքսանդրիոյ բրիտանական ընդհանուր հիւպատոսը կը յանձնարարէր երկու հայ ուսուցիչները, խնդրելով որ Լորտ Քրոմէր անոնց չի զլանայ իր բարոյական աջակցութիւնը, կարենանալու Գահիրէի մէջ հիմնելու համար հայկական կեդրոնական վարժարան մը, ուր մասնաւորապէս ոյժ պիտի տրուէր անգլիերէնի ուսուցման, եւն։

— Քանասարեա՛ն, ըսաւ Արծուիբունեան, այս իրիկուընէ պէտք է Գահիրէ մեկնիս, անձամբ յանձնես այս նամակները Լորտին, և ինծի հեռագրես պատասխանը, զոր իրմէ պիտի առնաս։ Ես հոս կը սպասեմ հրահանգներուդ, եթէ պէտք ունենաս իմ ներկայութենս, կրնան հեռագրով կանչել զիս անմիջապէս կուգամ, կը հասկնաս, գործը լուրջ է, պէտք չէ թեթեւօրէն վերաբերուիս։

— Բայց ի՞նչպէս պիտի մեկնիմ, աւարկեց Քանասարեան, մայրս ու քոյրս առանձին պիտի մնան հոս, առանց ապրուստի ո և է միջոցի մը, և յետոյ, ես ի՞նչպէս պիտի ապրիմ Գահիրէի պէս ինծի բոլորովին անծանօթ քաղաքի մը մէջ։

— Այդ կէտը մասամբ մը կարգադրուած կը համարուի, պատասխանեց Արծուիբունեան։

— Ի՞նչպէս, հարցուց Քանասարեան անհամբեր շարժուձեւով մը։

(Շարունակելի)

— Սքանչելի՛ յղացում, բացագանչեց Քանասարեան։

— Հո՞ն պէտք է աշխատինք առաջ բերել ազգային յեղաշրջում մը, շարունակեց Արծուիբունեան.

— Բայց ինչպէ՞ս, դարձեալ հարցուց Քանասարեան մտահոգ դէմքով մը, ահագին դրամագլո՞ւխ մը պէտք է, չէ՞։

— Անտարակոյս, յարեց Արծուիբունեան, յիմարութիւն է ճամբայ ելլել, առանց կանխաւ ապահովելու այդ էական պայմանը, ի՞նչ է ըսեր Պօնաբարթ, չէ՞ք յիշեր, դրամը չէ՞ պատերազմին ցիղը։

— Շա՛տ աղէկ, սիրելի՛ս, հարցուց Քանասարեան, գտած էք այդ դրամագլուխը։

— Ո՛չ տակաւին, պատասխանեց Արծուիբունեան արհամարհոտ շեշտով մը, բայց պիտի գտնենք, վստահ եղի՛ր, բարեհա՛մ, միայն, բան մը պիտի խնդրեմ քեզմէ։

— Կ'աղաչե՛մ, հրամայէ՛ միայն, ընդմիջեց Քանասարեան, և ես բոլոր անձամբս պատրաստ եմ ծառայելու։

— Կը յիշե՞ս ի՞նչ ըսի քիչ առաջ, շարունակեց Արծուիբունեան, չըսի՞ թէ այս գործին յաջողութեան համար անհրաժեշտ է զաղտնապահութիւնը։

— Այո՛։։

— Դարձեալ նոյնը կը կրկնեմ, սիրելի՛ս, շարունակեց Արծուիբունեան, մեր բոլորտիքը թշնամիներ, նախանձորդներ, յիմար հակառակորդներ չեն պակիր։ գիտեմ։

— Գիտե՛մ, գիտե՛մ, հաստատեց Քանասարեան,

— Ուրեմն, յարեց Արծուիբունեան, անհրաժե՛շտ է զաղտնապահութիւնը, և յետոյ, այսպիսի ձեռնարկ մը, Եգիպտահայոց մէջ թերեւս առաջինը, մեծ զգուշութիւն կը պահանջէ.

— Պատրա՛ստ եմ, ընդմիջեց Քանասարեան։

— Լա՛ւ ուրեմն, շեշտեց Արծուիբունեան, պէտք է վա՛ղը Դահիրէ մեկնիս, և ներկայանաս լորտ Քրոմէրի։

— Ի՞նչպէս, աւարկեց Քանասարեան, պարզ դաղթական մըն եմ, անծանօթ մը։

— Անծանօթ մը չպիտի ըլլաս, պիտի յանձնարարուիս կարեւոր անձնաւորութեան մը կողմէն։

— Որմէ՞, հարցուց Քանասարեան.

— Տոքթօր Բօղոէյլի ու տեղիս անգլիական ընդհանուր հիւպատոսին կողմէն, պատասխանեց Արծուիբունեան։

— Ե՞րբ պիտի առնուի այդ յանձնարարագիրը, հարցուց Քանասարեան յուսաս դէմքով մը։

— Առնուա՛ծ է արդէն, պատասխանեց Արծուիբունեան ժպտելով։

Եւ Կուշտի դրպանէն հանեց թղթածրար մը, որուն մէջ խնամով դրուած էր Լորտ Քրոմէրին ուղղուած հիւպատոսական յանձնարարագիրը, առքթոր Բօղոէյլի նամակին հետ։

Քանասարեան, ինչպէս ըսինք, Բօղէրթ Գոլէնէն էր, վարժ անգլիագէտ մը, կարդաց նամակները, և գոհունակ դէմքով մը, դառնալով իր ընկերոջ,

— Գա՛լօ, բացագանչեց, հիմա կը հաւատամ թէ հրաշքներ պիտի կրնան գործել փարաւոններու երկրին մէջ։

Արծուիբունեան քմծիծաղով մը միայն պատասխանեց Քանասարեանի փաղաքշանքներուն։ Աղեքսանդրիոյ բրիտանական ընդհանուր հիւպատոսը կը յանձնարարէր երկու հայ ուսուցիչները, խնդրելով որ Լորտ Քրոմէր անոնց չի զլանայ իր բարոյական աջակցութիւնը, կարենանալու Գահիրէի մէջ հիմնելու համար հայկական կեդրոնական վարժարան մը, ուր մասնաւորապէս ոյժ պիտի տրուէր անգլիերէնի ուսուցման, եւն։

— Քանասարեա՛ն, ըսաւ Արծուիբունեան, այս իրիկուընէ պէտք է Գահիրէ մեկնիս, անձամբ յանձնես այս նամակները Լորտին, և ինծի հեռագրես պատասխանը, զոր իրմէ պիտի առնաս։ Ես հոս կը սպասեմ հրահանգներուդ, եթէ պէտք ունենաս իմ ներկայութենս, կրնան հեռագրով կանչել զիս անմիջապէս կուգամ, կը հասկնաս, գործը լուրջ է, պէտք չէ թեթեւօրէն վերաբերուիս։

— Բայց ի՞նչպէս պիտի մեկնիմ, աւարկեց Քանասարեան, մայրս ու քոյրս առանձին պիտի մնան հոս, առանց ապրուստի ո և է միջոցի մը, և յետոյ, ես ի՞նչպէս պիտի ապրիմ Գահիրէի պէս ինծի բոլորովին անծանօթ քաղաքի մը մէջ։

— Այդ կէտը մասամբ մը կարգադրուած կը համարուի, պատասխանեց Արծուիբունեան։

— Ի՞նչպէս, հարցուց Քանասարեան անհամբեր շարժուձեւով մը։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՆԱՒԱՑԻՆ ՏԷՊՈՒԹԵԱՆՑ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՐՏԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱՒԵՐՈՒ ՏԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

	Բրիտանիա		Գերմանիա		Մ. Նահանգ		Ֆրանսա		Ճարոն	
	հատ	Տարող.	հատ	Տարող.	հատ	Տարող.	հատ	Տարող.	հատ	Տարող.
Պատերազմ. նաւեր (Տրէտնոթի տեսակ)	11	213·850	7	138·900	6	115·650	—	— — —	—	— — -
» » (առաջին կարգի)	46	672·300	21	252·712	25	334·146	21	300·076	13	191·698
Եղերապահ նաւեր	—	— —	5	20·273	4	12·900	2	15·400	2	9·086
Զրահապատ յածանաւեր (նոր տեսակ)	5	96·850	2	41·000	—	— — —	—	— — —	2	29·200
» »	34	406·800	9	94·245	12	157·447	22	211·070	11	108·900
Ցածանաւեր 6000 տակառաչափէ վեր	14	146·500	—	— — —	5	43·800	3	24·022	2	13·130
» 6000 3000 տակառաչափ	42	200·460	24	98·130	14	49·541	5	21·250	8	30·303
» 3000—1000 տակառաչափ	23	49·540	15	34·528	10	12·260	2	4·706	5	9·158
Թորփիլահարած	205	112·210	107	57·012	36	21·306	72	26·782	59	22·957
Թորփիլանաւեր	59	12·710	22	3·789	28	4·802	225	21·224	59	5·560
Ընդծովեաներ	74	23·282	14	4·080	26	1·200	66	17·680	10	1·832
Համագումար (աւարտած)	—	1·934·502	—	744719	—	759·050	—	642·810	—	421·834

ՇԻՆՈՒԵԼՈՒԻՔԱՎԱՐԱՑ ԵՂՈՂ ԵՒ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ ՆԱՒԵՐ

Պատերազմ. նաւեր (Տրէթնոթի տեսակէն)	11	263·500	9	2 6·500	6	162·000	4	92·400	2	41·600
Զրահապատ յածանաւեր (նոր տեսակ)	5	116·650	3	73·000	—	—	—	—	2	55·000
Ցածանաւեր 6000 - 3000	10	52·360	6	33·750	—	—	—	—	3	15·000
Թորփիլահարած	23	18·400	12	9·600	14	12·450	19	13·700	3	2·550
Ցածանաւեր 3000—1000	—	— —	—	— — —	1	1·500	—	—	—	—
Ընդծովեայ	14	11·500	12	6·000	13	7·150	18	10·500	3	1·260
Համագումար		462·410	—	337·850		183·100		116·960		115·410
Շինուած և չինուելիք նաւերուն համագումար տարողութիւնը		2·396·912		1·082·569		942·150		759·770		537·244

ԵՐԲԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

Վիեննայէն Ապրիլ 11 թուով հետեւեալը կը հեռագրուի «Մաթէն.ի.»—Գերմանական կառավարութիւնը Երբեակ Զինակցութիւնը վերանորոգելու մասին խիստ փափաքող է։ Իր որոշմանութեան տակ գտնուող օրկաններու մէջտեղ երեկ Վիեննայի և այսօր Պուտապէշի ծանոյց թէ Երբեակ Զինակցութեան վերանորոգութիւնը որոշուած է սկզբունքով, մինչդեռ Բարիզէն գրուած յօդուածով մը, «Զայթ» կը գրէ այսօր թէ Զինակցութիւնը պիտի վերանորոգուի, բայց ինչ ինչ բարեփոխումներով։

«Զինակցութեան նոր դաշնագիրները, կը յայտարարէ «Զայթ», միայն զինակից պետութիւններու պաշտպանական քաղաքականութիւնը չէ որ ճշդուելու պիտի որոշէն, այլ պիտի պարունակեն նաև իրենց ծովային և առեւտրական քաղաքականութեան վերաբերութիւնը»։

Միւս կողմէ աւստրահունգարական պաշտօնական տեղեկութեան մը համաձայն, զինակցութեան վերանորոգման մասին ոչ մէկ բանակցութիւն չկատարուիր հիմայ։ «Զինակցութիւնը, — այս տեղեկութեան համաձայն, — պիտի չարունակէ գոյութիւն ունենալ իր մասնակիցներուն և եւրոպական քաղաքականութեան շահուն մէջ։

«Զայթ»ի յօդուածը հիմնուած է այն իրողութեան վրայ որ տեղի ունեցաւ անցեալ ամիս Վենետիկի մէջ, Վիլհէլմ կայսեր և Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին միջև։

«Անոնց տեսակցութիւնը, կ'ըսէ յօդուածագիրը, արդիւնք ունեցաւ սրբագրելու Իտալիոյ մէջ գործուած սխալ մը և հաստատելու քաղաքական ուղեղիծ մը որուն Երբեակ Զինակցութիւնը պիտի յարի ամրապէս։ Իտալիոյ արդի կացութեան վիճաբանութիւնը առաջնորդեց քննելու Իտալեւռուս յարաբերութիւնները, որոնք հիմնուած էին ձեւական համաձայնութեան մը վրայ, կնքուած Տէլիի մէջ, Մ. Մ. Թիմոնի և Իզվոլսքիի միջև և յետոյ վաւերացուած Ռաքոնիճիի մէջ, համաձայնութիւն որու հաւեմատ Իտալիա և Ռուսիա միասնաբար պիտի գործեն Արեւելքի կացութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրներուն մէջ։

Այս խնդիրը մէջտեղ դրուած ըլլալով, Վիլհէլմ կայսրը և Իտալիոյ թագաւորը ի վիճակի եղած են վիճելու Երբեակ Զինակցութեան ապագային վրայ որ 1913 յունիսին կամ պիտի վերանորոգուի և կամ պիտի դադրի։

Հաւանական է ուրեմն որ Վենետիկի տեսակցութենէն վերջ, Արեւելքի մէջ Իտալեւռուս համագործակցութիւնը ընդգծուութիւն չգտնէ ոչ Պերլինի և ոչ ալ Վիեննայի մէջ, նկատելով որ Վիլհէլմ կայսրը որ Վենետիկի մէջ յանուն Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր ալ խօսեցաւ պայման դրած է որ ամէն ծրագրուած գործողութիւն տեղաւորուած գործողութեան մը սահմաններէն չանցնի և դրացիներուն չպատճառ։

«Այսպէս կ'եզրակացնէ «Զայթ» խորհրդաւոր կերպով, անոնք որ իրենց աշխարհագրութիւնը սորված են ի վիճակի պիտի ըլլան գիտնալու թէ Իտալիա ո՞ւր պիտի յարձակի ժամերու։

ԶՈՒՌԱՒԱՑԻ ԴՐԱՒՈՒՄԸ

Հռոմէն 11 թուով հետեւեալը կը հեռագրուի «Մաթէն.ի.» — Երէկ իրիկուն ժամը 10ին գրաւեալ վայրէն զրկուած և այս առտու հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ զօրքերը ցամաք եղած են արդէն և արագօրէն տեղի կ'ունենան նաև ռազմանաւերու փոխադրութիւններ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԴԷՄ ՄԱՀԱՓՈՐՁԵՐ

«Գամբանա» լրագրին տուած տեղեկութեանց համաձայն, մտերս դատաստանի տակ առնուելէն որոշուած «Սթամպուլօֆիտ»ները անստորագիր նամակներ ղրկով Ֆէրտինանտ թագաւորին, կը տեղեկացնեն թէ իրեն դէմ մահափորձեր տեղի պիտի ունենան։ Այս նամակներն են որ տեղի տուին այն զրոյցներուն որոնց համաձայն Ֆիլիպէի մէջ, ուր կը գտնուի այժմ թագաւորը, մահափորձ տեղի պիտի ունենայ։ Ցիշեալ լրագիրը կ'ըսէ նաև թէ Պուլկարիոյ լրտեսները, իրենց զիրենք գործի վրայ ցոյց տալու համար, Ֆիլիպէ կը գտնուին։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ ԿԸ ՃԱՇԷ ԻՐ ՆԱՒԱՁՆԵՐՈՒՆ ԱՊՈՒԻԼԷՆ

Պերլինէն Ապրիլ 11 թուակիր մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Վենետիկի մէջ երբ «Հոհէնցոլէրն» զբօսանաւին սրահին մէջ երկու վեհապետները պահ մը զրուցելէ ետքի մենակ մնացին, նաւաստիներուն խոհարարը, առօրեայ սովորութեան համաձայն, նաւաստիներուն ապուրէն բերաբերեալ կայսեր որ թագաւորին հետ միասնօրէն դգալով և միասնօրէն պտղէն ճաշեց։

ՍՕՖԻԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷԿ ԲԱՆԱՒՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Սոֆիայի թերթերը կը գրեն թէ տեղւոյն քաղաքապետութեան առողջապահական խորհուրդը որոշած է թիւ դնել տալ գարեջրատուներու մէջ գործածուած գաւաթներուն վրայ։ Այս որոշումը տրուած է որպէսզի ուշադրութիւն ըլլայ յածախորդի մը գաւաթը ուրիշ յածախորդի չտրուելու և այս կերպով առողջը առնելի տարփոխիկ հիւանդութեանց գաւաթներու միջոցաւ փոխանցուելուն։

ՄԱՀ

ՀԱՆՐԻ ՊՐԻՍՈՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Երէկ, Նասիոնալի գործակալութիւնը տխուր լուր մը հաղորդեց։ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովի նախագահ Մ. Հանրի Պրիսոն՝ որուն ծանրապէս հիւանդ ըլլալը ծանուցած էին առջի օրուան հեռագիրները, կիրակի կէս օրէ վերջ մեռած է աղեաց խցումի հետեւանքով։

Մ. Հանրի Պրիսոն ծնած էր Պուռժի մէջ 1835 Յուլիս 31ին և որդին էր Լուի-Ասոլֆ-Պրիսոնի։ 1859ին ուսխատակցեցաւ «Թան.ի և «Ազգեր Նասիոնալ»ի Բալմէզ Լաքուրի և Ալէն Թարժէի հետ և հիմնեց «Բրվի. Բոլիթիք.»ը։ 1869ին, իբր հանրապետական թեկնածու ներկայացաւ Երեսփ. ընտրութեանց, բայց չյաջողեցաւ։ Բարիզի քաղաքապետի օգնական ըլլալէ վերջ, 1870 սեպտեմբեր 4էն վերջ, Ազգային Ժողովի անդամ ընտրուեցաւ իբր ներկայացուցիչ ժողովրդոյն։ Պրիսոն հոն ձախակողմեաններու մէջ զբաւոր դիրք մը բռնեց։ 1876ին, Բարիզէն ընտրուեցաւ և ստորագրեց 363ներու բողոք ընդդէմ Մայիս 16ի կառավարութեան։ 1877ին և 1881ին կրկին ընտրուեցաւ։ Ժիւլ Ֆէռիէն եռաքը երբ Մ. Ֆրէսինէ կանկարող եղաւ դահլիճ կազմելու, ինք կոչուեցաւ վարչապետութեան, ստանձնելով միաւորեալ ատեն Դատական նախարարութիւնը։ 1885ին կրկին երեսփոխան ընտրուեցաւ Շերէն։ 1889ին և 1893ին վերընտրուեցաւ և 1894 Դեկտեմբերին կոչուեցաւ Երեսփ. Ժողովի նախագահութեան։ 1898ին կրկին երեսփոխան ընտրուեցաւ։ Կազմեց արմատական դահլիճ մը որ յաջորդեց Մէլէնի դահլիճին, ստանձնելով Ներքին գործոց նախարարութիւնը։ 1896 Նոյեմբեր 1ին, վարչապետութեան կոչուեցաւ կրկին։

Պրիսոնի մահը մեծ կորուստ մըն է Ֆրանսայի համար։ Ողջախոհ քաղաքագէտ մըն էր, ուղղամիտ, պատուաւոր և իր թշնամիներն իսկ կը յարգէին զինքը։ Իր մահը անակնկալ մըն է, որովհետեւ արձակուրդը անցընելու համար Իտալիա գացեր էր և այցելեր էր Հռոմ։ Ֆիորէնցա։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Միացեալ	Օսմ. Ո.	97·33·
Ամէնէն բարձր գին	»	97·21
Ամէնէն վար գին	»	97·34
Բուռլէի երկաթուղի	Ֆրանք	97·24
Ամէնէն բարձր գին	»	207 50
Ամէնէն վար գին	»	207 —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Անգլ. ոսկի	Ղուռչ	110·08·
20 ֆրանքնոց	»	87·13·
Մէճիտիյէ	»	107·26·

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԱՊՐԻԼ 15

Ֆրանս. Ռանդ	92·82	Ֆր·
Օսմ. Բոնսոլիտ բց.	89·45	»
» »	89·85	
Բուռ Երկաթուղի	208·	»
Թարա Այտըն	688·—	»

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ՕՐԷՆԴՐԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻՆ ԵՒ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻՆ ՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

«ԼԻՊԷՐԹԷ»

Բացի այն խնդրէն թէ՝ Խորհրդարանը պիտի կրնա՞յ բացուիլ յաջողիկայ հինգշաբթի եթէ նոյն իսկ մեծամասնութիւն կազմելու համար պանդխտած թուով երեսփոխաններ գտնուին Պոլիս, ուրիշ խնդիր մը կը ծագի Երեսփ. Ժողովին բացման առթիւ, որ ընտրուած է իր Նախագահին լուծման հետեւանքով. այն է թէ ո՞րքան պիտի ըլլայ նոր օրէնդրական շրջանին և առաջին նստաշրջանին տեւողութիւնը։ Յայտնի է՝ արդարեւ՝ թէ Սահմանադրութիւնը կը նախատեսէ, Խորհրդարանին սովորական օրէնդրական շրջաններու համար, չորս տարուան տեւողութիւն մը։ Անիկա լուռ է արտակարգ օրէնդրական շրջաններուն մասին, ինչպէս է այն որ պիտի սկսի յաջողիկայ հինգշաբթի։ Այս նոր օրէնդրական շրջանը չորս տարի պիտի տեւէ՞ կամ միայն պիտի անցնէ այն ժամանակը որ կը մնայ մինչեւ լրանալը այն օրէնդրական շրջանին որ ընդհատուեցաւ լուծման վճիռով։ Եթէ այդ մնացած ժամանակը մէկ, երկու կամ երեք տարի ըլլար, խնդրին լուծումը դժուար պիտի ըլլար։ Օրէնդրական շրջանը պարզապէս պիտի չարունակէր իր նիստերը ճշդիւ այնքան ժամանակ որքան պէտք է չորս տարին լրացնելու համար և, յետոյ, նոր ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենային նոր Երեսփ. Ժողովին ընտրութեան համար։ Բայց, ներկայ պարագային, միայն 25 օր պէտք է չորս տարուան շրջանը լրացնելու համար, և ահնար է ընդունիլ որ, 25 օրուան նստաշրջանէ մը յետոյ, նոր ընտրութեանց հեռանկարովն։ Ուրեմն, յաջողիկայ օրէնդրական շրջանին տեւողութիւնը չորս տարի միայն կրնայ ըլլալ։ Բայց այն ատեն ուրիշ խնդիր մը կը ծագի։ Ո՞րքան պիտի ըլլայ առաջին նստաշրջանին տեւողութիւնը։ Նստաշրջանին տեւողութիւնը, Սահմանադրութեան համեմատ, վեց ամիս է։ Բայց, եթէ այդ առաջին նստաշրջանը տեւէ մինչեւ Հոկտեմբեր 5, քիչ յետոյ պիտի սկսի, իրաւամբ, երկրորդ նստաշրջանը, որովհետեւ ըստ Սահմանադրութեան «Խորհրդարանը կը գումարուի ամէն տարի 1)14 Նոյեմբերին»։ Այդ պարագային ուրեմն պիտի ունենայինք Երեսփ. Ժողով մը որ գրեթէ միայնակ կերպով նիստեր պիտի դուժարէր տարիի մը չափ, ինչ որ ամէն պարագայի մէջ անկանոն բան մը պիտի ըլլար։ Այս անկանոն դրութենէն դուրս ելլելու միակ միջոցը պիտի ըլլար որոշել այդ առաջին նստաշրջանին փակումը այնպիսի ժամանակ մը ուր Երեսփ. Ժողովը պիտի կրնար դադրեցնել իր աշխատութիւնները, ամէնէն ստիպողական օրէնքները քուէարկուելէ յետոյ։ Բայց, Սահմանադրութեան մէջ ո՛չ մէկ տրամադրութիւն գոյութիւն ունի, որ կառավարութեան իրաւունք տայ կանխաւս կերպով փակել Խորհրդարանը։ Կառավարութիւնը միայն իրաւունք ունի երկարաձգել նստաշրջանը։ Ասաւսիկ ինչո՞ւ համար Տիվանէի երեսփոխան Պապան զատէ Իսմայիլ Հազգը պէյ «Թանին»ի մէջ կը ջատագովէ այն գաղափարը թէ պէտք է ներկայացնել նոր Երեսփ. Ժողովին, իր առաջին նիստին իսկ, Սահմանադրութեան մէջ բարեփոխում մը, կառավարութեան իրաւունք տալու համար փակել նստաշրջան մը, ամէն անգամ որ անհրաժեշտ գտաւ։ Միջոց մը պիտի ըլլար այս, արդարեւ, յաջողիկայ նստաշրջանին տեւողութեան խնդիրը լուծելու համար։

ՆՈՐ ԿԱՄՈՒՐՋԸ

«ՀԱՄ»

«Հայ»ի քննադատութիւնները նոր կամուրջը չինողներուն հասցէին՝ բարեբախտութիւնը չեն ունեցած հաճելի երեւնալու գերմաներէն թերթի մը։ Ուստի թուրք օրգանը կ'աշխատի հանդարտեցնել իր պաշտօնակիցը յիշեցնելով թէ «չափազանց եռանդը վնասակար է», և թէ «ով որ կ'ուզէ չափազանց ապացուցանել ոչինչ կ'ապացուցանէ»։

«Ապահով եմ որ, կը գրէ, աշխարհի բոլոր Գերմանացիները գիտեն ասիկա։ «Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ», իսկ, խօսելով այն ուսանողներու անձնասպանութեանց վրայ, որոնք տեղի ունեցած են անյաջող քննութիւններէ յետոյ, մատը դրած էր այն ընկերական վէրքին վրայ որ է, Գերմանիոյ մէջ, ուր առաջին կիրարկութիւնը, «կամ ուրիշները ուտել, կամ ուրիշներէն ուտուիլ», Հետեւաբար, մեր պաշտօնակիցը որ ստանձնած է պաշտպանել Գերմանիոյ հակայ շահերը, պարտաւոր էր չափաւորել իր արտակարգ եռանդը։ Հարցուցած էինք թէ՝ կ'ամուրջին գերմանացի ձեռնարկիչները կանգնուանալո՞ւն, մեզի պէս, թէ ինչ կը նշանակէր ճանապարհի մը փակումը, որ գլխաւոր երակն է մէկուկէս միլիոն բնակիչ ունեցող քաղաքի մը հաղորդակցութեանց։ Այս հարցման մէջ, որ ցաւի աղաղակ մըն է, կը տեսնուի՞ բացէ ի բաց թշնամութիւն մը «Հայ.ի կողմէ բոլոր գերմանական ճարտարարուեստական ձեռնարկներու դէմ։ Խնդիրը օդին գէշութեան և հոսանքին արագութեան մէջ չէ, այլ միջոցներուն՝ զոր քաղաքապետութիւնը պարտաւոր էր ձեռք առնել։ Մեզի կ'ըսեն «Ինչ կընայինք ընել գէշ օդին ու ջուրերուն կատաղութեան դէմ», կը պատասխանենք «պէտք էր դարման մը փնտռել, և ահա ինչ որ միջոցներ» անուանենք։ Արդ, «միջոց, բառը գերմարէնի և թուրքերէնի մէջ նոյն իմաստը ունի և չենք տեսներ թէ ինչպէս թշնամութիւն ըրած կ'ըլլանք բոլոր գերմանական ճա„տարարուեստական ձեռնարկներուն դէմ, այդ բառը գործածելով։

ԵՄՆԻ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՉԻՆ. ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ԵԷՆԻ ԿԱՉԷԹԱ»

Խօսելով Եէմէնի մէջ այն նոր զինուորական գործողութեանց վրայ որոնք պիտի կատարուին, Սէյիտ Իսրէսի դէմ, օսմանեան ուժերու և Սէյիտ Եահեա Համիտէտտինի հետ համախորհուրդ, կը գրէ։ «Այսպէս ուրեմն Եմէն, որ գրեթէ տարիէ մը ի վեր, տուեւեւոյթ հանդարտութիւն մը ունենալ կը թուէր, նորէն պիտի լսէ թնդանօթի և հրացանի խօսքը և արձագանգելը թշնամիներու և վիրաւորուածներու տիեղեկութիւններուն։ Ըմբռնելու համար այդ անիծապարտ Իսրէսի անիրաւութիւնը որուն դէմ զինուորական գործողութեանց պիտի կիրարկուի, բաւ պէտք չէ անցեալին պատմութիւնը քննել, կը բաւէ հաստատել թէ ան կ'ըմբոստանայ և կը զինուի Իտալիոյ հետ, այդ միսիլյանները ժամացոյց թշնամին, այն պահուն իսկ երբ օսմ. կառավարութիւնը կը պաշտպանէ, արեան գնով, Տրիպոլսոյ սոակալի և արեւակէզ անապատներուն մէջ, խալիֆայութեան իրաւունքները, որոնք իսլամութեան գոյութեան հիմը կը կազմեն, և այն պահուն ուր ամբողջ մահմեդական աշխարհը միացած է եղբայրութեան անսահման և նուիրական սլացքով մը։ Թուրքիան պաշտպանելու համար իր ազնիւ պայքարին մէջ։ Այո՛, այդ զարշելի Իսրիսը ընդունեցաւ այն թնդանօթները, հրացանները, զրահները, զոր Իտալիա՝ զրկած է պայքարելու համար և բնաջինջ ընելու համար իր հայրենակիցները և իր կրօնակիցները։ Իտալիոյ տուաւ անհրաժեշտ ուղտերը զօրքերու փոխադրութեան համար, որոնք սահմանած են իր դեղին կրօնքի եղբայրներուն դէմ, որոնք հերոսաբար կը մաքառին Տրիպոլսոյ աւազներուն մէջ... Ցորչափ Խարբա և իր արքանեակներու մեքենայութիւնները բացարձակապէս չի գաղրին, Սաիտ նահանգին մէջ տեւական անդորրութիւն մը չի պիտի տիրէ։

ԻՐԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՂՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ ԱՒԵԼՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

«ՍԱՊԱՀ»

Թերթը խօսելով քուէարկութեան ժողովրդական խաւերու ընդարձակման վրայ իբր՝ սահմանադրական բարքերու մէկ ապացոյցը, կ'ըսէ.— «Արդարեւ ինչ ազնիւ տեսարան է տեսնել բեռնակիր մը, մասաճառ մը, մակուկավար մը, որ իր քուէն կը նետէ ընտրական տուփին մէջ, բայց նաև ինչ տխուր և օրատակիղէ՛ն է երբ խորհուի թէ այդ ընտրողը անկարող է գրել ինքն իսկ այդ քուէթուղթը, զոր պարտաւոր է լեցնել ուրիշի մը միջոցաւ, կամ թէ՝ գիտակից ըլլալով իր իրաւունքին՝ չի գիտեր սակայն թէ ինչպէս գործածէ զայն։ Այո՛, օրէնքը կը պարգեւէ իրաւունք մը։ Բայց անոնք որ կը վայելեն այդ իրաւունքը՝ անկարող պիտի ըլլան, ցորչափ զաստիարակութիւնը և քաղաքական կրթութիւնը չի տարածուին։ Նոյն իսկ հակառակ բարի դիտաւորութեան՝ արդիւնքը տխուր պիտի ըլլայ, ոչ միայն անհատին այլ ամբողջ ընկերութեան համար։ Կարեւոր խնդիր մըն է ընտրողներու թիւը գտնուլ։ Բայց կը կարծենք որ դեռ աւելի կարեւոր է հարցնել թէ ինչ է իրենց իրաւունքը ըմբռնելու կարող մեր հայրենակիցներուն թիւը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՐՄԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ.— Հռոմէն Ապրիլ 14 թուով քաղուած հեռագիր մը հետեւեալը կը հաղորդէ.— «Թրիպունա» ռուսական թուրք յարաբերութեանց վրայ խօսող յօդուածի մը մէջ կ'ըսէ.— «Ուրմիոյ խնդիրը օրէ օր ծանր հանգամանք մը կ'ստանայ։ Թուրք կառավարութիւնը Ռուսիոյ ձեռք առած միջոցներուն հետեւանքով վերջերս հաւատաց Բեդերսպուրգի թէ սահմանագրումին զօրքերը ետ քաշած է։ Բայց փոխանակ ետ քաշելու, Տրապիզոնէն և Էրզրումէն մեծաքանակ ռազմամթերք փոխադրել տուաւ։ Բաց ասոնք, ։։ Միւս կողմէ «Թան»ի Բէդերսպուրգի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ իր թերթին.— Խոչէն ռուս հեռագրական գործակալութեան հասած հեռագրի մը համաձայն Վանայ Թուրք զօրաբանակի հրամանատար, Ճապարը(.՝) փաշա հոն հասած է սկսելու համար քննութիւնը, յանձնարարութեամբ Բ. Դրան։ Անիկա այցելած է ռուս զօրաց հրամանատար Զօր. Ֆօրօբանօֆին և ներկայացեալ ռուս և թուրք դեսպաններու ներկայութեան երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է այս վերջերս տեղի ունեցած զանազան միջադէպերուն առթիւ։ Յայտնի է թէ խնդիրը կը դառնայ թուրք զօրաց Ուրմիոյ մէջ ներկայութեան չուրջ, որոնց եռ քաշուիլը կը պահանջէ Ռուսիա։ Թուրքիա իր կարգին թուրքօ-պարսկական սահմանագրութիւնն այս հողամասերուն վրայ իրաւունքներ ունենալ կը կարծէ և նոյն իսկ խնդիրը ուզած է ենթարկել Լահէի իրաւարար ատեանին։ Ռուսիա, ընդհակառակը կ'ըսէ թէ խնդրոյ առարկայ հողամասերը կը պատկանին Պարսկաստանի և հետեւաբար մաս կը կազմեն հիւսիսային գօտիին որ կը գտնուի իր ազդեցութեան տակ։ 15000 հոգինոց Վանէն զօրաբաժին մը յառաջացած է Էրզրումի սահմանագրութիւնն ժամ և Բ. Դուռը կը պատրաստուի զօրացընելու Ուրմիան։ Կացութիւնը հետեւաբար խիստ փափուկ է։

ԼՈՒԹՖԻ ՖԻՔՐԻ ՊԷՅ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ.— Խարբերդէն հետեւեալ հեռագիրը հասաւ երէկ Ապրիլ 1 թուականաւ.— «Լութֆի Ֆիքրի պէյ, որ ինչպէս յայտնի է, չէր շահած իր ընտրական շրջանակին և Մալաթիոյ մէջ, այս անգամ երկու քուէի առաւելութեամբ Խարբերդի կեդրոնէն երեսփոխան ընտրուեցաւ։»

։։ Մինչեւ երէկ ընտրուած երեսփոխաններու թիւն էր 113 որոնց 104ը Իթթիհատական 6ը Իթթիլաֆական, 2ը Դաշնակցական և 1ը անկախ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ երէկ հասած հեռագիր մըն ալ կը հաղորդէ թէ Իթթիհատականները չտեսցան ընտրութեանց մէջ։

ՇԷՖԻԳ-ԷԼ-ՄՈՒԼԷՇԵՏ ՊԷՅ.— Դամասկոսի նախկին երեսփոխան Շէֆիգ-էլ-Մուլէյեթ պէյ կառքով գժուարաբար կրցաւ խոյս տալ Դամասկոսէն դէպի Գահիրէ ուրկէ ապահովաբար պիտի վերադառնայ Պոլիս։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐԻ հարաւարար դրօշակիր Հաճի Վէլի քէնկլի յանձնաժողովին հետ չէ ղրկուած, այլ՝ յանձնաժողովին հոն հասնելէն քանի մը օր վերջ պիտի դրկուի իր ընկերներուն հետ, ընդ հակոդրութեամբ։

ՊԱՅԱԶԻՏԷՆ ԹԱԳՍԻՄ ԹԻՒՆԷԼ.— Թրամվէյի ընկերութիւնը Պայազիտէն Թագսիմ թիւնէլի մը արտօնութիւնը խնդրած է, ինչ որ կը քննուի պետական խորհուրդին մէջ։ Եթէ արտօնութիւնը տրուի, գործողութիւնները երկու տարիէն պիտի աւարտին։

ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԱՍԵՂՈՆԻՈՅ ԵՒ ԵՊԻՐՈՍԻ ՄԷՋ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐ.— Սելանիկէն կը գրեն «Թան.ի.»— «Օսմանեան կառավարութեան խնդրանքին վրայ Ֆրանսայի ճարտարագէտներու հինգ ջոկատներ ղրկուած են ընդհանուր ըէժիի կողմէ, որուն կեդրոնը կը գտնուի Բարիզ, ուսումնասիրելու համար յատակագիծները այն երկաթուղիներուն, որոնք պիտի բազմացնեն Ալպանիոյ երկաթուղիներուն ցանցը։ Առաջին ջոկատը ստանձնած է ուսումնասիրութիւններ կատարել Մանաստիրէն մինչեւ Կրաչօ, որ Սելանիկ-Իսկիւպ գիծին վրայ կայարան մըն է. երկրորդը՝ Օխրիտա-Տէպրէ-Բրէչդինա, Օխրիտա-Կօրիցա։ Երրորդը՝ Վալօնա-Եանինա-Կօրիցա։ Չորրորդը՝ Շքոտրայէն Բրէչթինա։ Այսինքն թէ Սելանիկէն Մանասթիր գիծեր պիտի երկարաձգուի, մէկ կողմէ, մինչեւ Ադրիական ծով, Կօրիցա-Եանինա-Վալօնա գիծով, միւս կողմէ՝ պիտի միացուի, Կրաչօյի կողմէ, Սէլանիկ-Նէլ-Պէկլրատ մեծ ճամբուն, և, Բրիչթինայի կողմէն, Դանուբ-Ատրիական գիծին։ Մանասթիր պիտի կրնայ ուրեմն՝ ապագային առեւտրական կարեւոր կեդրոն մը ձեւացնել։ Ռազմագիտական տեսակէտով՝ այս նոր երկաթուղիները մեծ օգտակարութիւն մը պիտի ունենան. անոնք ապահովապէս պիտի փութացնեն Ալպանիոյ վերջնական խաղաղեցուցման գործը եւ կարելի պիտի դարձնեն չանգործութիւնը այդ գրեթէ չի հետախուզուած երկրին և իր ընդարձակ անտառներուն որ կը ծածկեն ամբողջ լեռնային մասը։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարար ճավիտ պէյի Սելանիկ ժամանումը նպատակ ունի, ինչպէս յայտնեց կեդրոնական կայարանի մը ստեղծումը, ուր պիտի յանգին հետեւեալ երեք գիծերը. Սելանիկ-Մանասթիր, Սելանիկ-Իսկիւպ-Նէլ-Պէկլրատ, Սելանիկ-Տէտէ Աղաճ-Պոլիս։ Ատիկա շատ կարեւոր խնդիր մըն է Սելանիկի համար, նոր կայարանը գտնուելով քաղաքին կեդրոնը և նաւահանգստին մօտը։

ԱՏԱՆԱՅԻ ՄԷՋ աւստրահունգարական հիւպատոսարան մը պիտի հաստատուի։ Ավլոնայի դեռ-հիւպատոսութիւնն ալ հիւպատոսութեան վերածուած է։

ՄԷԳԻՊԷՅԻ ԷՄԻՐը երեւելիներէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը ղրկած է Քոնֆիտա, որպէս զի յորդորէ այդ նահանգի բնակիչները իրենց աջակցութիւնը ընծայելու Սէյիտ Իսրիսի դէմ կռուող ուժերուն։ Ասիրի ցեղը ցարդ անձնուիրութիւն ցոյց կուտայ կառավարութեան և կը յարգէ Մէքքէի Էմիրին հետ եղած համաձայնութիւնը։ Նոյնպէս, Էմիրին ջանքերուն շնորհիւ Հիճազի մէջ անդորրութիւնը կատարեալ է, և կատարեալ համաձայնութիւնը մը կ'ներքուած է տեղական կուսակալութեան և Շերիֆին միջև։ Հիճազի ժողովուրդին խնդրանքով Շերիֆ Ապտուլլահ պէյ, Էմիրին որդին, Ճիտտէն ուղեւորեցաւ։ Շերիֆ Ապտուլլահ պէյ այ ընտրուեցաւ։ Մէքքէն։

ԹՈՒՐԲԻԼ ԵՒ ԱԻՍՏՐԻԱ.— Աւստրիական կառավարութիւնը Բ. Դրան նոր ծանուցագիր մը յղելով խնդրած է որ փութով հաւաքուին երկու երիտասարդներու պատուիրակները աւստրաւիթուրք սահմանագլուխին դոր ճշդման համար։

ՀԻՒԱՆԱՑՈՅ ԹՈՒՐԲԻՈՅ ՄԷՋ.— Պարսոյ հեռաձայնի ընկերութեան տնօրէնութիւնը Պոլիս հասաւ Ռեմարկելու համար հեռաձայնի կեդրոնական կայարաններու հաստատման։ Տնօրէնը տեսակցեցաւ Թալեաթ պէյի հետ։ Այս կայանները երեք հատ պիտի ըլլան, որոնց մէն Ֆէրուզ-Աղա (Բերա) երկրորդը Պոլիս և երրորդը Գալաթիա։

։։ Իզմիրի քաղաքապետութիւնը հեռաձայնի նախարարութենէն Իզմիրի մէջ հեռաձայնի մեռնորը խնդրեց։ Սելանիկէն, Իսիրէնէն և Լիբանանէն ալ նոյն խնդրանքը եղած է։ Նախարարութիւնը պետական խորհրդոյ կարծիքը ուզած է։

ՕՐՍՈՒՆԻ ՄՕՏ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐ պիտի կրնան ներկայ գտնուիլ Սշ. որ Գահաճարին ընթերցման։

ՕՈՒՆԱՅ Տ. Եսայիմ Պատրիարքը ապաքինած է բոլորով

(Եէնիճէ) Շէֆիպ էլ Մուէյլէա պէյ և Շիւքրի Էսսպի էֆ. և Բիւյտի պէյ (Դամասկոս) Մէհմէտ Վասֆի պէյ (Մանասթիր) Էլհամի, Հայտար և Շէֆիպ պէյ (Սարաչխան) Օսման Ֆէվզի (Էրզնկա), Շահին Նազի պէյ (Կէօրիւճէ) Բիզա Թէվֆիգ պէյ (Էտիրնէ) Սբզոր էֆ. (Այտընի) Թէվֆիգ էֆ. (Կերէք) Իսմայիլ Հազզը փաշա (Ամասիա) Ֆէրիտ պէյ և Հասան Թահսին էֆ. (Քէօթահիա) Մէհմէտ Ալի պէյ (Ճանիկ) Մուսթաֆա Արիֆ էֆ. (Բըրքքիլիսէ) Մէքրօքոլիս (Զաթալճա)։ Տաղաւարեան և Շիւքրի էֆէնտիներ (Սբվաղ) Մուսթաֆա էֆ. (Տիվանիա) Պէհչէթ պէյ (Քէնկրի) Իպրահիմ Վասֆի և Ապտիւլ Ազիզ Մէճտի էֆէնտիներ (Գարասու) Էմին Արսլան պէյ (Լազզբյէ)։ Նոր ընտրութեանց մէջ ցայսօր նոր մարդահաւաքի համեմատ երեք երեսփոխան աւելի ընտրուած է, մին Քէրպէլայէն, միւսը Հօրանէն և միւսը Այաբէնէն։ Մինչև ցայսօր առանց Իթթիհատի պատգամաւորներու երեսփոխան ընտրուածները երկու հոգի են, մին Կեսարիոյ Ալի Կալկպէյը (այն որ Պոլիս բերուեցաւ) և միւսը Պասրայէն Թալիպ պէյ։ Ինչպէս քիչ մը վերը ծանուցուած է, ասոնցմէ Լուբֆի Ֆիքրի պէյ վերընտրուած է։

ԿՐԵՏԷԻ ՊԱՇՏՊԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ հրահանգներ ղրկեցին Պոլսոյ իրենց դեսպաններուն Կրետէի ընդրոյն նկատմամբ և զեկոյցներ պիտի ըլլան այս մասին Բ. Դրան, խաղաղութեան համար կատարուելիք դիմումին հետ։

ԿԻՒՄԻՒՇՀԱՆԷԻ մէջ Իթթիհատական խայրի պէյ և Հիւսէյին պէյ երեսփոխան ընտրուեցան։

ՃԱՎԻՏ ՊԷՅ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ. — Սելանիկէն կը գրեն թէ Բ. կարգի 26 Ցոյն ընտրող Բէչէնտէրէյէն և 3 իսլամ ընտրող իրենց քուէները տուին Իթթիհատականներուն։ Սելանիկի 83 Բ. կարգի ընտրողներէն 77ը իրենց քուէները տուին Իթթիհատի ընտրելիներուն և Ճավիտ պէյ, Բահրի պէյ, Հոմսի հերոս հաղարապետ Խալիլ պէյ, Մ. Նիքօլաքի Տոքթ. Զիքչանոֆ և Մ. Էմմանուէլ Բարասս երեսփոխան հռչակուեցան։

ՀԱՆՈՒՑ ՄԷՋ մեծ չքով տեղի ունեցած է յուշարկաւորութիւնը Սարգիսի սպանուած ոստիկան-զինուոր Ահմէտի։

ԱՐԵՒԵԼԱԳԵՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ. — Աթէնքի մէջ տեղի ունեցող արեւելագէտներու համաժողովը նիստ գումարած է Ապրիլ 13ին։ Այս նիստին մէջ, որ վերջինն է, փափաք յայտնուեցաւ հիմնել Աթէնքի մէջ բիւզանդական հնութեանց թանգարան մը, հաւաքելով, տիեզերական պատրիարքին միջոցաւ Պոլիս գտնուող թանկագին հնութիւնները։ Նիստը առարկելուն՝ օտար ներկայացուցիչները իրենց շնորհակալութիւնները արտայայտեցին այն տաք հիւրասիրութեան մասին, որուն առարկայ եղան իրենց Աթէնք ընակութեան այդ միջոցին։ Գահաժառանգ իշխանը հայկերոյթ մը տուած է համաժողովին այն անդամներուն որոնք օտար պետութիւնները կը ներկայացնէին։ Ցունաստանի թագաւորը, հայկերոյթէն յետոյ, մասնաւոր ունկնդրութիւն շնորհած է Դեր. Դիլէօփիլիս առաջնորդին որ կը ներկայացնէր Պոլսոյ ազգերական պատրիարքը և Եգիպտոսի հելլէն դաղութին ներկայացուցիչը։

ԳՐԻԲԻՒԻՍԷԻ ՄԷՋ չարագործներու կողմէ լեռը տարուելէ Գոսֆանգի անուն անձ մը։ Ոստիկանութիւնը կը հետապնդէ չարագործները։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԻԶՄԻՐԻ ՔԱՐԾԵԼԱՔՑԻ ՄԷՋ.— Սալիվրեցի և Իզմիրի վէզիր խանը առաւօտուան զբաղող Քեամիլ պէյ առջի գիշեր եւրոպական ժամը 8ին Գարշբեաքայի Սբբոյը անուն տեղը խըժդօրէն սպաննուած է։ Ոճրագործները կամ ոճրագործը որոնք կը հետապնդուին, վաճառականին ալ ստէպէն վարի կողմը դաշունահար ըրած են։

ԲԵՐԱՆԻ ԲԱՆՏԻՆ առջի օր փախուստ տուաւ Միխայլ անուն քանտարկեալ մը պահապան Նէվզէհիրցի Օսմանին անհոգութենէն։ Օսման Միխայլը գտնելու համար քանտարկեալ կառապան Նասիպի հետ թէև Ղալաթիա իջած է, բայց չէ կրցած գտնել։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Ցունական թերթերը կը ծանուցանեն թէ Հելլէն կառավարութիւնը բորբած է Բ. Դրան մօտ ներքին գործոց նախարարին մէկ լրագրական պատրիարքը և Եգիպտոսի հելլէն դաղութին ներկայացուցիչը։

ԳՐԻԲԻՒԻՍԷԻ ՄԷՋ չարագործներու կողմէ լեռը տարուելէ Գոսֆանգի անուն անձ մը։ Ոստիկանութիւնը կը հետապնդէ չարագործները։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԻԶՄԻՐԻ ՔԱՐԾԵԼԱՔՑԻ ՄԷՋ.— Սալիվրեցի և Իզմիրի վէզիր խանը առաւօտուան զբաղող Քեամիլ պէյ առջի գիշեր եւրոպական ժամը 8ին Գարշբեաքայի Սբբոյը անուն տեղը խըժդօրէն սպաննուած է։ Ոճրագործները կամ ոճրագործը որոնք կը հետապնդուին, վաճառականին ալ ստէպէն վարի կողմը դաշունահար ըրած են։

ԲԵՐԱՆԻ ԲԱՆՏԻՆ առջի օր փախուստ տուաւ Միխայլ անուն քանտարկեալ մը պահապան Նէվզէհիրցի Օսմանին անհոգութենէն։ Օսման Միխայլը գտնելու համար քանտարկեալ կառապան Նասիպի հետ թէև Ղալաթիա իջած է, բայց չէ կրցած գտնել։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Ցունական թերթերը կը ծանուցանեն թէ Հելլէն կառավարութիւնը բորբած է Բ. Դրան մօտ ներքին գործոց նախարարին մէկ լրագրական պատրիարքը և Եգիպտոսի հելլէն դաղութին ներկայացուցիչը։

ԳԱԼԱՏԻՈՅ ֆը սնչ սկ ոի հիւանդանոցին բացումը կատարուած է։

ՕԴԵՐԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ.— Անցեալ հինգշաբթի օր Իզմիրի մէջ խիստ փոթորիկ մը ծագեր է, այն ատենն որ ալիքները քարափին չէնքերը բարձրացեր են։ Արկած մը ալ պատահեր է այս առթիւ, ծովուն վրայ։

ՉԵՂԵՄԱՐԱՐ ԲԱՏՈՒՂԱՐԸ.— Իզմիրի զօրաբաժնին քաղաքային քարտուղար Պոլսեցի Իսմայիլ Բիւյտի էֆ. որ 40–50 տարեկան անձ մըն է, զօրաբաժնին կողմէ Օսմ. Պանքան յանձնելու համար իրեն տրուած 1120 ոսկին առնելով մէջտեղէն անհետացած էր։ Իսմայիլ Բիւյտի էֆէնտի այն ատենէն ի վեր խստիւ կը հետապնդուէր բայց չէր գտնուեր։ Այս ուրբաթ օրը, կը լսուի թէ յիշեալը Իզմիրի Հօրա փողոցը տեսնուած է, բայց չէ ստուգուած։ Առաջ վստահելի անձ մըն է եղեր, և միշտ անոր հետ դրամ կը ղրկուի եղեր պանքան։ Նոյն իսկ անցեալները 5000 ոսկի յանձներ է Պանքան, զօրաբաժնին կողմէ։ Իսմայիլ Բիւյտի էֆ. ամուսնացած և չորս զաւակի տէր է։ Ամսականը 800 դրուշ է եղեր։ Ցայտնի չէ թէ ուր է հիմա։ Ինչպէս ամէն կողմ նոյնպէս Բիրէա և Եգիպտոս հեռագրուած է։

ՕՍՄԱՆՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ.— Կրթական նախարարութեան կողմէ 325 կէտական տարւոյն մէջ Եւրոպա ղրկուած Օսմանցի ուսանողներէն ասոնք որ մէկ տարի Բարիզի Լոր Լը Կրան համալսարանին մէջ իրենց Ֆրանսերէնի ուսումը կատարելագործելէ վերջ Սորպոնի վարժապետանոցի Դպրութեանց ճիւղին աշակերտած էին, յառաջիկայ Մայիսին իրենց քննութիւնները աւարտելով վկայական պիտի ստանան։ Այս տոթիւ Կրթական Նախարարութեան կողմէ թէ՛ իրենց և թէ Բարիզի օսմանեան ուսանողներու քննիչներուն հաղորդուեցաւ թէ վերոյիշեալ ուսանողները վկայական ստանալուն պէս պէտք է վերադառնան։

*** Դերմանիոյ օսմանցի ուսանողներու քննիչ Հագզը պէյ ալ ղեկուցած ըլլալով որ կրթական նախարարութեան կողմէ դերման գիմնազիներու մէջ ուսում առնող 16 աշակերտներէն ութը իրենց ընդունակութեան և արժանիքին պատճառով Պերլինի վարժապետանոցը անցած են, աղղարարուեցաւ որ յիշեալները հանգանգային համալսարանները ղրկուին և իրենց ընդունակութեան և կարողութեան համեմատ հետեւին Մանկավարժութեան և այլ կարեւոր ճիւղերու։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ.— «Օսէլքա Ֆոլսօթի» լրագրին Սոֆիայի թղթակիցը իր թերթին երկար նամակ մը ղրկած է։ Թղթակցին յայտարարութեան նայելով, այժմ Պալքաններու մէջ անդորրութիւնը վերահաստատուած չէ բոլորովին և թէ մօտերս շատ մը անպատշաճ դէպքեր ծագելէ կը վախցուի։ Թղթակիցը հերքելով այն զրոյցները որոնց համաձայն իբր թէ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ մէջ համաձայնութիւն մը կնքուած է Աւստրիոյ դէմ, կ'ըսէ թէ ընդհակառակը Սոֆիայի և Պուքրէշի դահլիճներուն միջև վերջերս ցրտութիւն մը կը տիրէ։ Թղթակիցը տեսակցած է Սերպիոյ վարչապետ և արտաքին գործոց նախարար Մ. Միլովանովիչի հետ որ հետեւեալը յայտարարած է.— «Սերպիա փափաքող է որ թէ Պալքաններու և թէ Եւրոպայի մէջ խաղաղութիւնը պահպանուի։ Բայց ոչ մէկ ատեն կը նեղենք որ մեր դրացիներէն մին աչք տնկէ մեր սահմանագլուխին։ Աւստրիա մեր սահմանագլուխը կը զօրացնէ։ բայց մենք ալ անոր դէմ միջոցներ ձեռք պիտի առնենք։ Թուրքիայէն վախ չունինք։ Որովհետև Թուրքիա խաղաղասէր հակումներ ցոյց կուտայ։ Միայն Մակեդոնական Սերպերուն և Պուլկարներուն խընդիրը կայ, ինչ որ կը յուսացուի թէ կամաց կամաց պիտի լուծուի։ Պուլկարիոյ վարչապետ Մ. Կէչոֆի այս մասին կարծիքը բոլորովին տարբեր է։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԲԱԶՄԱԿՈՐՁԵՐԸ.— «Սապան» իր երկուսն թիւով հետեւեալը կը գրէ.— Լսեցինք որ Ցունաստանի Աթէնքի և Լարիսայի քաղաքներու զօրաբաժինները Մայիսի առաջին շաբթուն ռազմախրձեր պիտի կատարեն։ Լարիսայի զօրաբաժինը Տուժկ պիտի հաւաքուի և երկու զօրաբաժիններու զինուորական ուժերուն համագումարը 39–40 հազարի մէջ կը հաշուուի։ Ամբողջ եւրոպական քաղաքներու մէջ ռազմախրձերը աչքեն տեղի կ'ունենան, զինուորական օրէնքով, որովհետև նոր խակ զինուորները կարգ մը զինուորական հրահանգներու տեսակէտով, ձիրան եղանակին զէնքի տակ կոչուելնուն համար, զէնքի տակ գտնուած զինուորներուն կարեւոր մէկ մասը զարնան մէջ դեռ խակ կ'ըլլան և այսպէս խակ զինուորներով կատարուելիք ռազմախրձերէն ոչ զինուորները և ոչ ալ իշխանութիւնները պէտք եղած կերպով կրնան օգտուիլ իրաց այս վիճակին մէջ, պատճառ մը կայ ուրեմն որ Ցունաստան, ընդունուած կանոններու հակառակ, զարնան մէջ կը պատրաստուի մեծ ռազմախրձեր կատարել։ Մենք այս պատճառը կը գտնենք Ցունաստանի Խորհրդարանին Ապրիլ 23ի մէջ տեղի ունենալիք նիստին Կրէտէի երեսփոխաններուն ալ ներկայ գտնուելու մտադրութիւնը մէջ։ Մեզի յայտնի է թէ 1313ին Ցունաստան կրէտէ ղրկելու համար հաւաքած զօրքերն ալ ռազմախրձերու պատրաստական զէնքի տակ կանչեց։ Անհաւանական չէ որ Ցունաստան այս խաղը տարբեր ձեւի մը տակ կիրկնէ։ Վարչապետ Մ. Վենիցէլոս անցեալները արտասանած մէկ ճառին մէջ ըսած էր պարծանքով թէ Ցունաստան ի հարկին կրնայ 113,000 հոգի զէնքի տակ հաւաքել։ Այս միջոցներուն յիշեալին այս կարգի յայտարարութիւնը առանց պատճառի չէրնար ըլլալ։ Ամէն պարագայի մէջ այս վիճակը նկատողութեան արժանի է։ Պէտք է որ, Ցունաստան թիւրիմացութեանց տեղի չտալու համար յետագայ այս ռազմախրձերը։ Հակառակ պարագային, կատարուած իրողութեան մը առջեւ չգտնուելու համար հարկ կ'ըլլայ որ Թուրքիա ալ տասնըհինգ օրուան մէջ 200,000 հոգի Ցունաստանի սահմանագլուխը հաւաքէ և Մայիսի մէջ Ալասօնիայի մօտ 50–60 հազար հոգինոց զօրութեամբ մը մեծ ռազմախրձեր կատարէ։ Իսկ այն օտար տէրութիւններն ալ որոնք փափաքող են Պալքաններու անդորրութեան, այս առթիւ հարկ եղած ուշադրութիւնը պէտք է ընծայեն։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԻԹԹԻԼԱՖԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԸ տեղւոյն Իթթիլաֆականներուն որոշմամբ փակուած է։

ԻԹԻԼԱՖԻ ԿԱԶՄԸ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՃՐՋԱՌԵՐԱԿԱՆԸ.— Կարնոյ «Ցառաջ»ը կը հրատարակէ ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ կառավարութեան ղրկուած հետեւեալ հեռագիրը.— «Լուր տրուած է որ գաւառներու մէջ Հուբրիյէթ վէ Իթթիլաֆ կուսակցութեան բացած մասնաճիւղերուն կ'անդամագրուին կարգ մը մարդասպան և եղեռնագործ անձեր։ Ընկերակցութեանց օրէնքի հինգերորդ յօդուածին համաձայն, կուսակցութեանց անդամները քսան տարեկանէն վար և եղեռնով մը դատապարտուած կամ քաղաքացիական փրկունքէ զրկուած ըլլալու չեն։ Ուստի ձեր կուսակալութեան մէջ գտնուած Հուբրիյէթ վէ Իթթիլաֆ կուսակցութեան մասնաճիւղերու տոմարները պահանջելով, քննեցէք և արդարեւ եթէ այդպիսի անձեր արձանագրուած տեսնէք, զործադրեցէք օրէնքի տրամադրութիւնը։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԵՎՔԻՓ ՓԱՇԱ երէկ Թօփհանէ երթալով հրացանի գործարանը աչքէ անցուց։

... ՀՈՆ ԿՈՏՐՏՈՒԹԵԼՈՒ ԻՆՉԵՐ ԿԱՆ.— Ինչպէս գրած էինք, չաբաթ իրիկուն «Թէրճիմանը Հաղիգաթի» մեքենայարբ Ալէքս մթէօրին պայթելուն հետեւանքով մեռած էր իսկոյն։ Դէպքին նկարագրութիւնը «Թէրճէման»ի մէջ կարդալով Սուլթան Ապտիւլ Համիտի ժամկիթին մուէզզինը, Հաֆըզ Հազզը, սրճարանի մը մէջ, սպէս ըսած է.— «Դագա պուլսը պուլսը տէ, օ զավալլըյը մը պուլսը։ օրասա բարչալանմաղ նէլէ՛ր վար»։

ԿԱՐԻՆԷՆ կը հեռագրեն.— Բաբերդի, Սպերի, և Բլրի երեսփ. ընտրութիւնները աւարտեցան։ Հաշիւը ընտրութիւնները աւարտեցան։ Հաշիւը ընտրութիւնները աւարտեցան։ Հաշիւը ընտրութիւնները 117 քուէ, Հիւսէյին Թօսուն պէյ 116, Վարդգէս էֆ. 106, Բասարմաճեան էֆ. 104, Սէյտ էֆ. 97 և Շապան էֆ. 97։ Իթթիհատին այս ընտրելիները ստուար մեծամասնութիւն չահեցան, որով երեսփոխան ընտրուած կրնան նկատուիլ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ պատր. փոխանորդ Դեսնդ վրդ. առջի օր բարի զալտեան այցելութիւն առած էր Տիգրան խան Քէլէկեանի, որ ինչպէս յայտնի է, քանի մը օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի։ Երեկ Տիգրան խան փոխադարձ այցելութեան եկաւ Ազգ. Պատրիարքարան և ընդունուեցաւ պատր. փոխանորդին և Պ. Ց. Ալիսիարէ, որոնք պատուասիրեցին հիւրը Տիգրան խան այս տեսակցութեան ընթացքին, յայտարարեր է թէ՝ ասկէ առաջ Հաճընի մէջ օրբանոց մը չունենալու համար 1500 ոսկի տուած էր Բարեգործականին և որովհետև հիմա այդ օրբանոցի չէնքին չնչութիւնը հազիւ 2300 ոսկիով կ'ուտարի, միացեալ զումարն ալ պիտի տայ, որպէս զի որբանոցը ամրողջանայ։ Նոյնպէս Տիգրան խան խոստացած է Աթէնքի մէջ հայ եկեղեցիի մը չինութեան համար 5000 ֆր. նուիրել։ Այս տեսակցութեան ընթացքին Քէլէկեան խան, որ ինչպէս զրեցինք Երուսաղէմ ալ այցելած էր, շատ տխուր գոյներով նկարագրեր է վանքին արդի վիճակը և Երուսաղէմի պատրիարքին փութով ընտրուելուն պէտքը ցոյց տուեր է։

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Քրիի առաջնորդ Պսակ վրդ. Խարբերդի առաջնորդ ընտրուած ըլլալով, Քղեցիք որոշած են անոր տեղ առաջնորդ ընտրել Փաւէն վրդ.ը։

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԲԱՇԱՆԱՆ

Պանտրմայէն մայրաքաղաքս եկող ազգայիններ կը պատմեն թէ՝ տեղւոյն առաջնորդարանը այս միջոցին փակուած է մոլորվորդին կողմէ, հետեւեալ պարագաներուն տակ։ Ինչպէս յայտնի է առաջնորդ կարապետ եպս., հակառակ պատրիարքական հրամաններու ասկէ առաջ Պալքէսիր մեկնած էր, միեւնոյն ատեն հրամայելով տեղւոյս քահանաներուն, որպէս զի իրենք ալ գնանան տեղեր մեկնին և ներսէս քհ. Պանանի պատարագած միջոցին եկեղեցին ներկայ չի գտնուին։ Առաջնորդը մասնաւոր հաշիւով մը ըրած է այս բանը. որովհետև ինչպէս յայտնի է, պատարագողը, պատարագի մասնէն առաջ իր կարգակիցներէն մէկէն «արձակում» կառնէ արդ, Տ. Ներսէս քհ. երբ զգեստաւորուած կը պատրաստուի պատարագելու, իր զոր քահանայ մը կը փնտռէ. իր պաշտօնակիցներէն ոչ ոք ներկայ էր հոն։ Ներկայ խումն բազմութիւնը երբ կը տեսնայ կղերականներուն այս խաղը սրտմտած և զայրացած՝ դուրս կելլէ՝ և ուղղակի առաջնորդարան երթալով կը փակէ առաջնորդարանը, կը կնքէ և հսկայ հանրագրութիւն մը կը պատրաստէ ղրկելու Պատրիարքարան և բողոքելու առաջնորդին դէմ՝ խնդրելով միեւնոյն ատեն որ վերջնականապէս պաշտօնէն ըլլայ յիշեալը։

ԿԵԱՆՔԸ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԷՋ

Տիգրանակերտէն «Ցառաջ»ի կը գրեն՝ — Մեր քաղաքին մէջ գիշեր ատեն դիմոլները կը վխտան։ Փողոցներուն ոլորապտոյտ անկիւնները դաւադրական սպասումներ խանչելով, ատրճանակով յարձակումներ, մասնաւոր տուներու վրայ, հրազէն արձակել՝ սովորական բաներ են։

Գաղթականներ նոյն իսկ կարեւոր գործերու համար կ'զգուշանան գիշերանց փողոց ելլել։ Նախտրդով զրած էի թէ ոստիկանութեան ձեւքը անցած 1 2 օխայ վառօդի ու կապարի ցուցակի մը վրայ կառավարութեան կողմէ ձերբակալուցան Անդի-թաղեցի քանի մը խեղճ բանուորներ և ուրիշներ ալ կը հետապնդուին։ Կը լսենք որ գործը խոշորացոյցով դիտեր են և կասկածաւորները իբրև իսթիլալճի՝ զայրի մուազաթէն թէֆգիֆի ենթարկելով, երաշխաւորեամբ իսկ չեն արձակեր։ Բազմին ծանօթ Անդի-թաղը պարիսպներուն տակ իրենց խրճիթներուն մէջ, տղամարդեան հետ յաւիտենական սարսափով ապրող խեղճ ջուլհակներ իրենց անձնապաշտպանութեան տարրական միջոցներուն համար իսթիքլալի կը հռչակուին մինչդեռ կէս գիշերներու մէջ յանկարծ հրազէնների որոտումներով ամբողջ քրիստոնեայ, նոյն իսկ իսլամ հասարակութիւնը, ահաբեկող հորդաներ անպատիժ կը թափառին։

(Ցառաջ)

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՊԱՏՆ ԱԼ ՔԱԿԵԼ ԿՈՒԶԵՆ ԲԱՆԿԱԼԻԹԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՆՄԱՆ

ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Պանտրմայի Քաղաք. ժողովը հետեւեալը կը դրէ Ազգ. Պատրիարքարան.— «Քաղաքիս խմբագիրին մօտ գտնուող մեր էն հին գերեզմանի հողէն, տեղւոյս Թաղապետութիւնը առանց ժողովիս հետ ոչ մէկ գիւղ Խնուսի չափ զինուոր տուած է։ Անխտիր զինուոր առին 20–30 տարու երիտասարդներ, նեցուկը, այրիի տղան և որբերու խնամակալը, վերջապէս քէօռն ու թօփալը հաւասարապէս։ Ես անոնք որ արդար կարդերու մէջ, յօժարութեամբ պիտի կատարէին իրենց զինուորութիւնը, խստիւ խստիւ կը գտնեն արտասանման։ Իսկ պաշտօնեան՝ը կ'երթան զինուորցուն տունը խուզանդելով, առանց խնայելու հոս է և ինաւ ատանկ մտադրութիւն չուներ։ Իսկ էնկիրի զացող վերջին անգամ Թէրղեանի կողմէ ձեռնադրուած Պահապանեան եպիսկոպոսն է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՑԼԵՐԳ ՄԸ

Տիգրան Խան Քէլէկեան, կիրակի օր ներկայ գտնուեր է Կոմիտաս վրդի հաւերգին և գիտեր է որ յայտագիրը ամբողջովին պատր. երգերէ բաղկացած է։ Քէլէկեան խան տեսակցութեան մը պահուն խոստացեր է դրամական կարեւոր մրցանակ մը սահմանել և այդ մրցանակը տալ անոր որ Հայկական դուարթ քայլերգ մը պիտի պատրաստէ։ Մրցման մանրամասնութիւնները դեռ ճշդուած չեն. միայն սա ստոյգ է որ քննիչ յանձնաժողովի անդամ պիտի կարգուի նաև Կոմիտաս վրդը։

ԽՆՈՒՍԻ ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

Խնուսէն կը գրեն «Ցառաջ»ի.— «Երեք տարուց ընթացքին մէջ թերևս ոչ մէկ գիւղ Խնուսի չափ զինուոր տուած է։ Անխտիր զինուոր առին 20–30 տարու երիտասարդներ, նեցուկը, այրիի տղան և որբերու խնամակալը, վերջապէս քէօռն ու թօփալը հաւասարապէս։ Ես անոնք որ արդար կարդերու մէջ, յօժարութեամբ պիտի կատարէին իրենց զինուորութիւնը, խստիւ խստիւ կը գտնեն արտասանման։ Իսկ պաշտօնեան՝ը կ'երթան զինուորցուն տունը խուզանդելով, առանց խնայելու ծերին և պառաւին։ Խզլու գիւղացի Պ. Պաղտասարը կը գանգատէր թէ տունս ըսպասեցին խումբ մը ոստիկաններ չորս օր անընդհատ, պահանջելով բամ՛ւեած երկու զաւակներու, հայր ու տղայ սիմնին կապեցին, չենայեցին յարգի, գարիի և հաւերու։ Գիւղեն Ավոյի ևս տարին։ Բոլոր քաղաքները անհետանալ կը մնան սեղանական էյրաֆներուն ազդեցութեան ներքին։»

ԾԷՆԾ ՈՒ ՀԱՅՀՈՅՏԵՔ

ԿԱՐՆՈՅ ԴԻՆՏՆԻ ՄԷՋ

Մարտ 9ին Դոմբի դպրոցին աշակերտներէն Միսաք Տէր Միքայէլեան կէսօրին ազբիւր կ'երթայ ջուր բերելու։ Գիւղացիներէն Գահրիման օղլի Բաշիսը անոր վրայ կը խոյանայ և կը պօռայ.

— Օլ՛ն կեսվուր օղլի, նիչուն չապգա գոյմուշսը, մէյրութիյէթէ՞ մի կիւվէնմիշսն։

Ցետոյ կը սկսի անիմաստ ծեծել խեղճ տղան, որ հարիւ կ'ապատի սառակի հարւածներէն ու առն կ'ազատանի։ Հետեւեալ օրը Թուրքերը կրկին չրջապատեցին մեր աշակերտները, որ մարմնամարզի փորձեր կը կատարէին, և արգիլեցին կոչտ հայհոյանքներով։

Ծեծ, հայհոյանք, կրօնական զդացումներու վիրաւորում, այլ ևս սովորական դարձած են։

Եւ մենք անյապաղ կը սպասենք կուսակալին ազգու կարգադրութիւններուն կ'ըսէ «Ցառաջ»։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՄԵՐԱՇԽԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՊԱՇՏՕՆԱԳԻՐԸ

Համերաշխական ժողովը երէկ նիստ գումարեց Դաշնակցութեան քլիպին մէջ։ Ներկայ էին կուսակցութեանց և խմբակցութեանց ներկայացուցիչները, բացի Կեդրոնի խմբակցութեան, չէզոքներու և հայ բողոքականներու պատուիրակներէն։ Ժողովը երկար խորհրդակցութիւններէ յետոյ, հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը հաղորդեց թերթերուն։ Այս յայտարարութենէն մէկ մէկ օրինակ հաղորդած է հայ լուսաւորչական և հայ կաթոլիկ Պատրիարքարանները և հայ բողոքականներու Ազգապետարանը։

Առաւաւսկ այդ պաշտօնական զեկուցումը.—

«Ա. հնագոյն Ս. Հայրոց

«Համերաշխութեան ժողովը կուգայ յայտնել Ձերդ Սրբազնութեան որ 1912 Ապրիլ 1 թուակիր մեր յայտարարութեան համաձայն, որուն տակ ստորագրած են Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Վեր. Հնչ. կուսակցութեան, Ազգ. Ժողովի Կեդրոնի, Ազգային և Անկախ խմբակցութեանց, ինչպէս նաեւ հայ կաթոլիկ և հայ բողոքական յարանուանութեանց ներկայացուցիչները, վերջապէս քէօռն ու թօփալը հաւասարապէս եւ անոնք որ արդար կարդերու մէջ, յօժարութեամբ պիտի կատարէին իրենց զինուորութիւնը, խստիւ խստիւ կը գտնեն արտասանման։ Իսկ պաշտօնեան՝ը կ'երթան զինուորցուն տունը խուզանդելով, առանց խնայելու ծերին և պառաւին։ Խզլու գիւղացի Պ. Պաղտասարը կը գանգատէր թէ տունս ըսպասեցին խումբ մը ոստիկաններ չորս օր անընդհատ, պահանջելով բամ՛ւեած երկու զաւակներու, հայր ու տղայ սիմնին կապեցին, չենայեցին յարգի, գարիի և հաւերու։ Գիւղեն Ավոյի ևս տարին։ Բոլոր քաղաքները անհետանալ կը մնան սեղանական էյրաֆներուն ազդեցութեան ներքին։»

ԾԷՆԾ ՈՒ ՀԱՅՀՈՅՏԵՔ

ԿԱՐՆՈՅ ԴԻՆՏՆԻ ՄԷՋ

Մարտ 9ին Դոմբի դպրոցին աշակերտներէն Միսաք Տէր Միքայէլեան կէսօրին ազբիւր կ'երթայ ջուր բերելու։ Գիւղացիներէն Գահրիման օղլի Բաշիսը անոր վրայ կը խոյանայ և կը պօռայ.

— Օլ՛ն կեսվուր օղլի, նիչուն չապգա գոյմուշսը, մէյրութիյէթէ՞ մի կիւվէնմիշսն։

Ցետոյ կը սկսի անիմաստ ծեծել խեղճ տղան, որ հարիւ կ'ապատի սառակի հարւածներէն ու առն կ'ազատանի։ Հետեւեալ օրը Թուրքերը կրկին չրջապատեցին մեր աշակերտները, որ մարմնամարզի փորձեր կը կատարէին, և արգիլեցին կոչտ հայհոյանքներով։

Ծեծ, հայհոյանք, կրօնական զդացումներու վիրաւորում, այլ ևս սովորական դարձած են։

Եւ մենք անյապաղ կը սպասենք կուսակալին ազգու կարգադրութիւններուն կ'ըսէ «Ցառաջ»։

Մ. ՏԷ ԿԻՐՈՒ ՍՏԱՅԱԾ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Բիւզերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն «Պէրլինէր Թագէպլատ»ի.— Պոլսոյ Իուս նոր դեսպանին տրուած հրահանգները որոշ են և կը պարունակեն երկու պլաւսոր կէտեր։ 1. Մ. Տը Կիրս իր բոլոր ուժով պիտի ջանայ վերջ տալ Իտալիա-Թուրք պատերազմին։ Իուսիա ամէնէն աւելի չահ ունի ասոր մէջ թէ՛ իբր համակիր և թէ՛ Պալքանեան խաղաղութեան սիրոյն։ Հոռոմի Իուս դեսպանը այս պահուս ամենէն մտերիմ յարաբերութիւններ կը մշակէ իտալական կառավարութեան հետ։ 2. Երկրորդ խնդիրը զոր Մ. Տը Կիրս պարտի կարգադրել Պոլսոյ մէջ, Ուրմիոյ խնդիրն է, որովհետև ցարդ Թուրքիա մերժած է Ռուսիոյ ամէն տեսակ զգուշացում հաւաստելով թէ Ուրմիան գրաւող իր զօրախումբերը չեն զբաղիր հողամասի մը վրայ են։ Ռուսիա որոշած է ոչինչ զանց ընել այս կէտը լուսաբանելու համար որ իրեն տեսակէտով խիստ մեծ կարեւորութիւն ունի։ Ռուսիա թոյլ կուտայ Թուրքիոյ ապացուցանել իրեն թէ ինք սիրալի մէջ է և Թէհրանի Ռուս դեսպանը ամենաարդար հրահանգներ ստացած է՝ մարդկային իրաւանց տեսակէտը որոշակի հաստատելու համար։ Եթէ իրաւունքի խնդիրը անբաւարար կերպով հաստատուի, «Ռուսիա որոշած է թուրք կառավարութենէն զոհացում պահանջել ամենարդար ձեւով»։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՈՒՄԸ

Օսմ. Գործակալութիւնը կը կարծէ գիտնալ թէ մեծ տէրութեանց ներկայացուցիչները այս ատենս արտաքին գործոց նախարարին ապարանքը երթալով պիտի հաղորդեն անոր իրենց կառավարութեանց տեսակէտները հաշտութեան խնդրոյն մասին։

«Թանին» իր այս առտուան թիւով կ'ըսէ թէ տէրութեանց կողմէ հատարկի այս դիմումին սնունը դժուար պիտի ըլլայ որոշել։ Դեսպանները զատ զատ պիտի տեսակցին Սաբտ պէյի հետ։ Հաշտութիւն չպիտի առաջարկեն, այլ շատ հանգաստաբար հաշտութեանմասին մեր տրամադրութիւնը պիտի հայտնեն։

Դեսպաններուն դիմումը տեղի պիտի ունենայ բերանացի կերպով։

*** Ռուս դեսպանը պաշտօնապէս ընդունուած չըլլալով դեռ Սուլթանէն, Մ. Սվէչինէ պիտի ներկայանայ Սաբտ պէյի։ Ի դիմաց Ռուս դեսպանատան։

ԻՍՄԱԵԼ ԲԷՄԱԼ ՊԷՅ

Իսմայիլ Բէմալ պէյ Պէյրութէն երեսփոխան ընտրուած է։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

(Հայկական Պանքան)

Օս Ռ. Առեւտրական ընկերութիւնը իր վերջին ընդհանուր ժողովին մէջ որո

ԼԷՕՆ ԳԱԶՈՒՆ

ԵԷՆԻՋԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Դ.

ԶՕՐԱՆՈՑԸ

Մինչդեռ այս մեծերը իրարու բարեփոխանակելով յարգանքներ կը մատուցանէին, Թորդուտ ոտքի ելաւ ինծի նշան ընելով։ Նաեւէն պարտէզ դացի, ուր քանի մը անկարեւոր խմողներ քով քովի նստեր էին քէօշկին տակ։ պարտէզին մէջտեղէն պատէն անդին, կ'երեւային նաեւերու կայմերը։ Թորդուտ զիս պարտէզին ամէնէն քաշուած մէկ անկիւնը տարաւ։ Քէօշկին առաջքէն անցած պահուն՝ այք ըրաւ եւ խմողներէն մին ոտքի ելաւ, մեզի միացաւ։ կարճահասակ մարդ մըն էր ասիկա, պզտիկ ներս քաշուած աչքերով, քիթը վար դարձած, բարակ շրթունքներ, չար ու կարծր դէմք մը, ծովային տարազով, ոտքերը մերկ, շապիկը աղտոտ, տափաստ նաեւաւոր սրատաւորուած, ծակ գտակ մը, ոսկեթել բանուած սարբխով մը փաթթուած։ ուսերուն վրայ կապոյտ մնդուսէ զարդեր, վարդագոյնով պաստառուած, և արծաթազօծ երկու կարգ կոճակներ։ Թորդուտ և ասիկա վայրկեան մը իրարու հետ խօսեցան։ անանկի լեզու մըն էր խօսածներն որմէ բան մը չէին հասկնար։ Յետոյ բէխը ըսաւ ինծի։

—Կարդա՛ եղբօրդ նամակը։ վերջը կը խօսինք։

Նաւաղը խոստումը յարգած էր, հանկառակ ամէն վտանգի, վասն զի ցամաքի հետ հաղորդակցութեան մասնել ուզելով՝ կրնար Վենետիկեան, Թօսքանեան և կամ Նաբոլիեան նաւէ մը յարձակում կրել։ Քրիստոնեայ ցամաքի մը, Թօթրոնի մօտեցած, և իսած էր որ եղբայրս նամակ գրած է, և գացած առած էր զայն։

Թօթրոնի թաղական խորհրդոյ և սարկաւագին կողմէ թուղթին վրայ գրուած կնիք մը և երկու խաչեր նամակին վաւերականութիւնը կը հաստատէին։ Թորդուտ այս պարագան ինծի մատնանիշ ը՝ բաւ։

—Թօթրոնի մարդերէն այս յոգնութեան փոխարէն բան մը չառի, ըսաւ ան, յետոյ աւելցուց։

— Սակայն Իզոլացիներէն ամէն հանեցի։

Իր ընկերը խնդալէն մարեցաւ այս խօսքին վրայ։ ես յարգանքով իր ձեռքը բռնեցի համբուրելու համար։ բայց անմիջապէս ետ քաշեց և չարունակեց։

— Զեւակերպութիւն չուզեր, եղբա՛ր, ես քեզի ծառայութիւն մը մատուցի։ կըրնամ տակաւին ուրիշ ալ մատուցանել ի հարկին։ դուն ալ ինծի խոստացար քու երախտագիտութիւնդ յայտնելու։ այդ բանը հիմայ կրնաս ընել։ Դուն զիր գրել գիտես։ եղբայրդ անանկ ըսաւ ինծի։ Ուրեմն, կ'աղաչեմ, ինծի հիմայ երկու նամակ գրէ, մէկը քու հօրդ, միւսը՝ Էլպասանի սարկաւագ՝ Քրիսթոֆորիտէսին։ այս նամակներուն մէջ քու մասիդ լուրեր տուր։ Եղբայրդ հօրդ ալ նամակ մը գրած է։ քեզի գրածն ալ ինծի տուր՝ երկուքն ալ ձեր ընտանիքին պիտի տանիմ։ Ահա՛ ամէնը։

— Դուք կրկին չնորհապարտ կը թողուք զիս, ըսի Թորդուտին։

— Անկեղծ ըլլալու համար, յարեց ան, այդ նամակները քեզի հաճոյք պատճառելու համար չէ որ պիտի տանիմ, այլ անոր համար որ Հայր Քանթոֆրիտէսը տեսնելու պէտք ունիմ։ Հա՛յտէ, ձի՛ն, սըւոր կողմար և թուղթ ճարէ։

Վայրկեան մը կեցած տեղս ապշահար մնացի այս սարսափելի և յանդուգն անունը լսելով։ Թորդուտ իմ վիճակս տեսնելով չկրցաւ խնդուկը զսպել։

— Ի՞նչ, իմ փոխանորդիս անունէն վախցա՞ր։ բա՛նդ նայէ, եթէ իմ վրաս վստահութիւն ունիս, անոր վրան ալ ունեցիր։

ձիւնը իր կապային մէկ դրպանէն կազմար մը, երկու թերթ թուղթ հանելով ինծի երկարեց։

Կաղամարին վրան տաշուած գրիչներ կային և մէկն ալ լեցուն մելան։ Հետեւաբար ինծի ուրիշ բան ընել չէր մնար, եթէ ոչ անմիջապէս գրել սկսիլ։ Անկիւն մը գացի առանձնացայ, և հոն կէս ժամու մը չափ աշխատելէ վերջ, երկու նամակներ գրեցի, առանց սակայն շատ տառասխալ հանելու։ Այն պահուն, երբ զանոնք Թորդուտին կը յանձնէի, Քէօշկէն մէկէն ահագին աղմուկ մը բարձրացաւ։ այն կողմը դարձայ։

— կամա՛ց, ըսաւ Թորդուտ, տակաւին դուն ժամանակ ունիս։ դեռ գլուխները այնքան տաքցած չեն որ ամէնքն ալ մէկզմէկու հետ կռուրտին։ Դուն ալ, քու կարգիդ, շատ անդամներ տուիր պիտի ունենաս հարուածներ ուտելու։ Ա՛ռ, ա՛ռ նայիմ սա։

Ձեռքը տարատին դրպանը դրաւ և զայն դուրս հանեց ոսկիներով լեցուն։ կը վարանէի։

— Ա՛ռ ըսի, ա՛ռ, մի՛ ամչնար, վերադարձիս՝ Վենետիկեան երկու նաւէ հաւաքեցի։ Երեկ եկայ դեռ։ վաղը նորէն կը մեկնիմ։ վաղը չէ միւս օր, ստակը ի՞նչ պիտի ընեմ ես։ Ընկե՛ր, ես եմ ցոկանափս մէջ աւելի վեհապետիմ, քան փոտիշահը իր տիվանին։ Պապը, կայսրը, և թագաւորները՝ ինէ վար կը մնան, որովհետեւ ես հարկ կը դնեմ իրենց վրայ, և ես երկու տէր կը ճանչնամ միայն։ Ատուած և ծով։

— Ո՞՝նկ ալ կրնայ նուաճուիլ, ըսաւ ձիւնը։

— Իրա՛ւ այդպէս, յարեց Թորդուտ։ Աստուա՛ծ պահէ քեզ Հասան, և յաջողութիւն տայ քեզի քու կռիւներուդ մէջ։

Եւ զրկեց ինծի։

— Թորդո՛ւտ Բէյիս, մէյ մըն ալ ե՞րբ պիտի տեսնեմ քեզի, հարցուցի իրեն։

— Աստուած գիտէ, պատասխանեց։ Դէպ ի Նաբոլի և Ճէնովա արշաւի կ'ելլեմ կոր։ հոն աղէկ պատառներ կան։ Թերեւս դուն իմ վերադարձէս աւելի առաջ կը մեկնիս այս տեղէն ուրիշ տեղ մը։ Բայց ուր որ ալ տեսնես զիս կամ ձիւնը, բարեկամի մը հանդիպած պիտի ըլլաս։

Պարտէզին զուռնէն դուրս ելան, և ես քէօշկ վերադարձայ։

Այդ իրիկուն էր որ, առաջին անգամ ըլլալով Գալատիոյն հարը առի։ Ութարի՛ ախորժակ, եղբա՛ր։ ինծի տասներկու հարուածը տալէ առաջ, որուն արժանացեր էի այդ իրիկունը ուշ զբոնոց վերադառնալուս համար։

(Շարունակելի)

(17) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ „ՄԱՅԻ

ԳՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԻՐՔ ՄԸ

«Մանզումէ»ի նախկին խմբագիր Յակոբ Տէր-Յակոբեան հրապարակ հանած է «Ուր Խեցիներ ժողվեցի» անուն գիրք մը ուր ամփոփուած են հեղինակին բազմաթիւ գրական յօդուածները,— Պատկերներ, Մտածումներ և Տպաւորութիւններ, գաղափարի և արուեստի կրնակ արժանիքներով՝ օծուն։

Տարակոյս չունինք թէ մեր ընթերցողները նոյն հաճոյքով պիտի կարդան այս գիրքը ինչ հաճոյքով որ կարդացած են երիտասարդ գրագէտ-հրապարակագրին բոլոր յօդուածները։

Կը ծախուի 5 դահեկանի և կը գտնուի ամէն գրավաճառի քով։

ՏՕՔԹ Տ. ՃԷԶԱԻԻԼԵԱՆ

Բարիզէն վկայեալ մասնագէտ Ջրային եւ մտային հիւանդութեանց

Կը դարմանէ ամենավերջին դրութեամբ եւ ելեկտրաբուժութեամբ կաթուածները, (paralysies), մէնէնժիզը (ménegite) իր տեսակները զանազանելով, Ջրային ցաւերը, nevralgie faciales և nevralgies siatiques, ինչպէս ձեռքի զողզողը, սրտի բաբախումը, Ջրային քըրտինքը, Ջրային գիրութիւնը եւ Ջրային նիհարութիւնը, տղայոց զիշերային միզազնացութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնը, կը դարմանէ լուսնոտութիւնը՝ Բրոֆ. Շարքոյի դրութեամբ, ցնցապարը (chorée) եւ զանազան Ջրային եւ մտային զիշերութիւնք։

Կը գտնուի ամէն օր, բացի կիրակէ, առաւօտեան մինչեւ երեկոյ Սիրքէճի կայարանի ելքի դրան կից իր մասնաւոր դարմանատունը։ 4—75

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր Տրապիզոնի բաժանորդներէն առնոնցմէ որ իրենց հին բաժանորդագիրներէն առկախ մնացած պարտքերնին՝ մինչև ցարդ չեն վճարած, կը խնդրենք որ հաճին անյապաղ իրենց հաշիւը յանձնել տեղւոյն մէջ թերթիս պատուակալ գործակալ Գաբրիել էֆ. Կ. Պալարեանի։ Ինչպէս նաև անոնք որ կը փափաքին թերթիս բաժանորդագրուիլ, կրնան դիմել վերոյիշեալ հացէին։

Վարչութիւն «Մանզումէ»ի

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հրապարակ ելաւ Թ. պրակն ալ, պատկերազարդ, չքեղ տպագրութեամբ։ Զատկական տօներուն առթիւ, չաթթը միայն 4 պրակ պիտի հրատարակուի։ Փնտռեցէք բոլոր լրագրավաճառներուն քով։ Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի փողոց, թիւ 40, Նազարէթ էֆ. Այճեանի խանութը։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ—ԴԵՐՁԱԿ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՑ ԽԱՆ, ԹԻՒ 26, ՕՌՕՋՏԻ-ՊԱՐԻ ԴԷՄԸ

Ամէն անոնք որ կ'ուզեն ճաշակաւոր հագուիլ, թո՛ղ փութան դիմել Եդուարդ Տանցիկեանի գործատեղին, ուր հոսած են արդէն ընտիր կերպասներ և ուր կը պատրաստուին ճաշակաւոր և անթերի հագուստներ, ամենավերջին նորաձեւութեանց համաձայն։

Առաջին այցելութիւն մը պիտի բաւէ գաղափար մը կազմել այս նոր հաստատութեան ճաշակի գերազանցութեան վրայ։

Դիմեցէք Պոլիս, ճէլալ պէյ խան, թիւ 26։

ՄԵՐ ՕԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱԻԵՏԻՍ

ՆՈՐ ԽԻՒՍ

Մօհամէտ Ալի պէյի կողմէն հնարուած և Արքունի նախկին դեղագործ Էվրէնիտիի միջոցաւ պատրաստուած համբաւաւոր Ա-ՆԻՍՕՆԻ ԽԻՒՍը Պահէ Գարու, Գասապեան դեղարանը և Մեի Ճամի, Մօհամէտ Բեաղիմ պէյի դեղի մթերանոցը, ինչպէս նաև բոլոր դեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին։ Պոլսոյ մէջ գինն է 5 ղրուշ։

ՏՕՔԹ, ԹԱՇՃԵԱՆ,

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱԽՏԵՐՈՒ

Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկական Համալսարանի

Գիտական ամենավերջին մեթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ջերմամիզութիւն երիկամներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, ելեկտրաբուժութեամբ՝ սերմնահոսութիւնը, անկարողութիւնը, երազափորձութիւնը։ — (606)ի ՍԱՎԱՌՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՑԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՖԻԱՆԿԱԽՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ։ մէջի, արեան, խուլի, քիմիական և մանրէաբանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Պահէ Գարու, Նոր փօսթահանէին դէմի կարգը Հայկ Ալլահվէրտեան դեղարանին մէջ իր մասնաւոր դարմանատունը, ամէն օր կէս օրէ վերջ։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԱՆԿԼՕ-ՀԱՅ

ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

1136 ԷՋ 800 ՊԱՏԿԵՐ

Արժանացած համազգային գնահատման, եզական և անմրցելի իր տեսակին մէջ անզլիերէն հոմանիշներ։ գիտական բառերու ճոխ մթերք։ մասնաւոր յատկութիւններ միակ վստահելի բառարանը։ գին լաթակապ 70, կիսակաշի 75։ դիմել հեղինակին՝ Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազը Հաուս։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Բազմապեղուեան Զրուցատրութիւն Հայերէն-Ռուսերէն-Գերմաներէն-Իտալերէն-Յունարէն-Ֆրանսերէն-Անգլիերէն և Տաճկերէն։ Էջ 400։

Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Անհրաժեշտ երկսեռ ուսանողաց, ուսուցչաց և առ հասարակ ամէն անձանց։ —

Օրական 10 վայրկեան չոգենաւի, չոգեկառքի, հանրակառքի կամ տան մէջ բազմապեղուեանը կարդալով անզգալաբար խիստ քիչ միջոցի մէջ պիտի սերտանայ եւրոպական վերոյիշեալ լեզուաց։ —

Նորագոյն եւրոպական մեթոտներով պատրաստուած սոյն կարեւոր գիրքը պէտք է ամէն օր ամենուն գրպանը գտնուի։ Ապագան լեզուագէտինն է։

Դին 20 դահեկան, փոստի ծախքով 23։

Դիմել հեղինակին Զ. Տ. Ս. Փափազեան, Կ. Պոլիս, Պայազը Հաուս։

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Տ. ԾԻՐԻՆԵԱՆ

Պապը Ալի Ճատէսի Ճրագալ օղլու եօղուշու, թիւ 10

Գործատեղւոյս մէջ կը պատրաստուին ժամաւոր խնամքով պատկերներ տօսախի, զինկոյի, պղնձի վրայ և ամէն լեզուէ կնիքներ քառուշուկի և մետղի վրայ, ինչպէս նաեւ բժիշկներու, դայեակներու, ատամնաբոյժերու և փաստաբաններու համար նուրբ փորագրութեամբ թղթեներ։ կը պատրաստուին նաեւ խիստ ճաշակաւոր այցաքարտեր, հնամենութեանց և հարսանեաց հրաւիրատոմսեր վաճառականական ամէն տեսակ տպագրական պիտոյքներ։ Գիները չափազանց ածան, մաքուր և արագ, զաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւններ փութով և խնամով կը պատրաստուին։ 4—20

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ. — Քամանտոխան։

Պոլսոյ գործակալութիւն։— Գաթրրեաբօղլու բաստիոն դիմաց Ալիր էֆ. Քիւթիպանէ փողոց։

Պոլսոյ գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաեւ զանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն, ինչպէս և արտասահմանի համար։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ

ՏՕՔԹՕՐ

ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ

ԵՒ

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳԱՐԱՆԱՑ

ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և աբրոտիթեան գործարանները Հիւանդութեանց մասնագէտ բժշկ Տօքթ. Գաուլօ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց նորմիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակային հիմնապէս կը բժշկէ ֆրանկախտը, հին և նոր ջերմամիզութիւնը, առնական անկարողութիւնը և սերմնահոսութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ աբրոթիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բացի կիրակի օրէն կը գտնուի Պահէ-Գարու, շաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի անկիւնը, թիւ 18, Մէրամէթճեան-Պանքի դէմ։

Ուրբաթ օրերը ձրի

"ՐԷՍԻՄԼԻ ԳԱՄՈՒՍՅ ՕՍՄԱՆ"Ի ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱՐՏԱՏ

Թուրք նշանաւոր գրագէտ Ալի Սէյֆի պէյի յօրինած եւ վեց մասնագէտներու սրբագրութեան բովէն անցած սոյն գործը, 3 մեծ հատորներ, 1200 էջեր, 4000 պատկերներ, 60 մեծ թապլներ եւ 4 գունաւոր պատկերներ կը պարունակէ։

Երեք հատորին անկապ գինն է 70, լաթակազմինը 80 ղրուշ։ Ընտիր թուղթի վրայ տպագրուած 3 հատորին անկապ գինն է 80, կաշեկազմինը 95, թուղթերը ոսկեզօծեալ եւ ըրտիր կաշեկազմինը 108 ղրուշ։ Գաւառներուն համար 10 ղրուշ թղթատարի ծախք կ'առնուի։

Դպրոցականներու համար մասնաւոր վաճառում։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատէսի, 32 թիւ ՃԻՀԱՆ գրատունը։

ՏՕՔԹՕՐ ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՊԻՊԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐՍ ԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շէշլի, Օսման պէյի գավնօթն մօտ, Անանեան աւարթարանի իր յարկաբաժնին մէջ։

Արանց և կանանց ինչպէս նաեւ տղայոց ամէնազգի հին և նոր ախտերը, ստամոքսի, աղիքներու, երիկամներու, սրտի եւայլն հիւանդութիւնները անզլիական և ամերիկեան նորագոյն մեթոտներով կը դարմանէ։ Ֆրանկախտը և անոր հետեւանք բոլոր յատուկ հիւանդութիւնները «Սալվարսան»ի և բոլորովին նոր դրութեամբ «Օսամին»ի ներարկումներով կը բուժէ առանց ո՛եւէ ցաւի և առանց զգուշի արգելք ըլլալու։

Որպէս զի ո և է մէկը չի վարակուի թիֆոյով և գոլերայով, վերջերս Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ հնարուած, կիրարկուած և յաջողութեամբ պսակուած նորագոյն միջոցներով պատուաստում ալ կը կատարէ։

Ուրբաթ օրեր մինչև կէս օր ձրի։

6—36

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ ՄԷԿ ԱՆԴԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

ՏՔԹ. Յ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Բրոֆէսօր Էրլիխի վերջին անդամ զբաղած 606 Սալվարսան դեղերով կատարելագործելու կը բուժէ հին և նոր դաղիական ախտերը, միմիայն մէկ էնժէքսիոնով։ Նաեւ կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ջերմամիզութեան, միզամանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մեթոտներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ցէպուս լուսանկարչատան առաջին յարկը։ Մանօթ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ միզանցքի և արգանդի հիւանդութիւններու և մասնաւոր խնամք։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿ

ՕՍՄԱՆԻՑԷ

ՆԵՐՍԷՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Եիւքսէք Գալտրրը, Ղալաթիա, Թիւ 30

Հիանալի տեսարան, եւրոպական նուրբ կահաւորում, ելեկտրական զանգակներով օդային կազերով լուսաւորուած, անթերի սպասարկութիւն, կատարեալ մաքրութիւն, զիներ գիւրամատչելի, գաւառացիներուն յանձնարարելի միակ հանգստաւէտ եւ կեղրոնավայր պանդոկ։

Ճաշարան, ընթերցարան և սրճարան սալոն։

ԾԱՆՕԹ.— Ուշադրութի՛ւն, ԵՒԻԳՍԷՔ ԳԱԼՏՐՐՄ հացէին, չչփոթել ուրիշ Օսմանիյէի հետ։ 6 50

ՏՔԹ. Պ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Արանց և կանանց ծննդամիզական և ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ

Երկար տարիներ զանազան հիւանդանոցներու մէջ պաշտօնավարելով, իր ստացած փորձառութեամբը բժշկական նորագոյն մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ ֆրանկախտը, ջերմամիզութիւնը, սերմնահոսութիւնը, առնական անկարողութիւնները, բրօսթատի եւ միզամանի, ինչպէս նաև ստամոքսի, սրտի, թոքերու, աղիքներու և երիկամներու հիւանդութիւնները և զանազան յատուկ վէրքեր։

Բացի կիրակէ, ամէն օր կէս օրէն մինչև երեկոյ կը գտնուի Սիրքէճի, թրամվայ ճատէսի, չոգեկառքի ելքի դրան կից, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։

Իսկ առաւօտէն մինչև կէս օր հիւանդ կ'ընդունի կէտիք Փաշա, Պալի Փաշտ եօղուշը, Միւսկլիմ փողոց, թիւ 6 իր բնակարանը, նաև Մօտակայ Վահրամ էֆ. Աստուրեանի դեղարանը և ուր Զորեքշաբթի, կէս օրէ առաջ ձրի։ 3—36

«ՋՈՒԴՆԱ»

(ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԴԱՄ)

Վաղը ամէն կողմ փնտռեցէք «Զուա». ադ. երգիծաթերթը քրքջալիր ու չահեկան բովանդակութեամբ։ Խր. Օտեան Միւրթեզա պէյ, Կիկո և Ջաքրճալի։ Դին 10 փարա։ Մաղրանկարներ։ Հասցէ՝ Պապը Ալի, Իպտամ խան թիւ 31։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Հրապարակաւ կուզանք խնդրել մեր հին բաժանորդներէն որ հաճին անյապաղ, մեզ հաղորդել իրենց հասցէն, որպէսզի ո և է անկանոնութիւն տեղի չունենայ առաքումներուն մէջ։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի

Օսմ. Առեւտր. Ընկերութիւն

شركت تجارية عثمانيه

SOCIÉTÉ COMMERCIALE OTTOMANE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԿԵՐՊՈՎ

ՍԹԱՄՊՈՒԼ, ԴԱԹԸՐՃԸՕՂԼՈՒ ԽԱՆ

Հայկական սոյն դրամական հաստատութիւնը կ'ընէ փոխառութիւններ, առևտրական տոմսերու, մուրհակներու, փոխանակագիրներու, բաժնեթուղթերու, պարտաթղթերու, ապրանքներու և բեռնագիրներու վրայ։

Կուտայ չեքներ, վարկագիրներ, փոխանակագիրներ և հեռագրական վճարումի հրամաններ, ինչպէս Թուրքիոյ նոյնպէս աշխարհիս բոլոր մասերուն վրայ։

Կը գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ բաժնեթուղթեր և պարտաթուղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներու վրայ, ինչպէս և օտար դրամներ։

Կը գանձէ եւ կը զեղչէ առևտրական տոմսեր, մուրհակներ, փոխանակագիրներ, բաժնեթուղթեր և կտրոններ։

Կ'ընդունի դրամական ամանդներ նպաստաւոր պայմաններով։

Դրամատունս հաստատած է առևտրական տեղեկութիւններու համար լաւագոյն կերպով կազմակերպուած սպասարկութիւն։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Խնայողութիւնը մեր հայանդքին մէջ քաջալերելու համար կ'ընդունի 25 ղրուշէն սկսելով գումարներ

Դրամատունս կը կատարէ նաև թէ՛ իր հաշուոյն, թէ՛ մասնակցութեամբ և թէ ուրիշներու հաշուոյն ամէն տեսակ արդիւնաբերութիւններու և ապրանքներու գնում վաճառում, փոխանակութիւն, ներածում և արտածում։

Կ'ընդունի ներկայացուցչութիւն թէ՛ տեղական և թէ օտար տուներու։

Կը կազմէ առևտրական և ճարտարարուեստական ընկերութիւններ և կը մասնակցի անոնց։ Կ'ընէ հանրօգուտ չինութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ձեռնարկութիւններ։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՐՄԷՆԵԱՆ

ԶԳԵՍՏԵՂԻՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1872ԻՆ

ԹԻՒ 34, ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԽԱՆ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ

Գրիգոր Էրմէնեան վաճառատունը 1872ին հաստատուած ըլլալով, այդ թուականէն ի վեր ջանացած է գոհ ձգել իրեն դիմող բոլոր յանախորդները՝ ծախած զգեստեղէններուն ամենալաւ տեսակէն և վերջին նորաձեւութեամբ խիստ վայելուչ ըլլալուն համար։ Ուրեմն, կը յանձնարարենք բոլոր ամենց որոնք կ'ուզեն ամենաընտիր ապրանքէ կարուած խիստ վայելուչ և ժամն հագուստներ գնել, թո՛ղ դիմեն Գրիգոր Էրմէնեան վաճառատունը որ շատ գոհ պիտի մնան։

Ամառուան առթիւ ժամանած են ընտիր ապրանքներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՐՆԱՁ ԵՂԱՆԱԿԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

ՇԹԱՅՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

«Մանզումէ»ի հիմնուղին ի վեր մեր գաւառի յարգելի թղթակիցները իրենց չահեկան ու ճշգրիտ տեղեկութիւններով ճոխացուցած են մեր թերթը։ Կը յուսանք որ ապէ վերջ, միեւնոյն թղթակիցները կը հաճին չարունակել իրենց այդ օժանդակութիւնը, որուն համար կանխաւ կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնները։ Արդէն «Մանզումէ»ն միշտ ժողովուրդին թերթը ըլլալով, ձեռքէն եկած օժանդակութիւնը չէ զլացած և հիմա ալ ո և է գաւառացի անհատ որ ո և է գործ ունենայ և կարգադրելու համար դժուարութիւններու հանդիպի, կրնայ դիմել Տնօրէնութեան և քան կարելւոյն գոհացում սատանալ